

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Πρῶτος

Συνδρομὴ ἑτησίαι: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδ. φρ. 20—Ἀν συνδρομαὶ ἀρχ. ἀπὸ 1 ἔαν. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἴνα ἑτησίαι —Τῆς προηγ. φύλλων λ. 30.—Γραφ. τῆς Διευθύνσεως: Ὁδ. Σταδίου, 6.

13 Ἰουνίου 1876

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΦΡΑΓΚΛΙΝΟΥ

ΣΥΜΒΟΥΛΑΙ ΠΡΟΣ ΠΛΟΥΤΙΣΜΟΝ

Συνήχητα καὶ τίλος: 181 σελ. 353.

Ε'

Περὶ συρίκτρας, ἢ περὶ ἐξόδων ἀνωφελῶν.

Κατὰ τὴν γνώμην μου, εἶναι πολὺ δυνατὸν νὰ ἐξαγάγωμεν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου πολὺ περισσότερον ὕψους, καὶ νὰ υποφέρωμεν πολὺ ὀλιγώτερα κακὰ, ἢν μόνον θελήσωμεν καὶ ἀποφασίσωμεν νὰ μὴν ἐξοδεύωμεν τόσα εἰς τὰς συρίκτρας. Διότι μοι φαίνεται ὅτι οἱ περισσότεροι τῶν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εὐρισκομένων δυστυχῶν ἔμειναν τοιοῦτοι, ὥς μὴ λαβόντες τὴν τοιαύτην προφύλαξιν.

Θὰ μ' ἐρωτήσετε τί ἐννοῶ τοῦτο λέγων. Ἐπειδὴ ἀγαπᾶτε τὰς ἱστορίας, θὰ σᾶς εἰπῶ μίαν, τῆς ὁποίας ἥρως εἶμαι ἐγὼ ὁ ἴδιος.

Ἦμην, φίλοι μου, πέντε ἢ ἑξ ἑτῶν ἡλικίας, ὅτε, τυχοῦσης ἐορτῆς μεγάλης, ἔλαθα παρὰ τῶν ἐδικῶν μου πολλὰ χρήματα, καὶ οὕτως εἶχα γεμάτον τὸ βαλάντιόν μου. Ἐπῆγα λοιπὸν εἰς τὴν ἀγοράν, καὶ ἐστάθην ἔμπροσθεν ἐργαστηρίου, ὅπου ἐπωλοῦντο διάφορα παιγνίδια. Ἐπειδὴ ὁμῶς εἶχα πρότερον ἀπαντήσῃ καθ' ὁδὸν παιδίον τῆς ἡλικίας μου κρατοῦν συρίκτραν, τῆς ὁποίας ὁ ἦχος πολὺ μοῦ ἤρρεσεν, ἐστράφην πρὸς τὸ παιδίον αὐτὸ, καὶ λαβὼν τὴν συρίκτραν, ἔδωκα εἰς αὐτὸ ὅλα τὰ χρήματα τοῦ βαλαντίου μου. Ἐπιστρέψας εἰς τὴν οἰκίαν μου, ἐσύριζα ἐπάνω καὶ κάτω μετ' ὅλην μου τὴν δύναμιν, εὐχαριστούμενος διὰ τὴν ἀγοράν μου, καὶ κατακουράζων τὰ αὐτὰ ὅλην μου τῆς οἰκογενείας. Οἱ ἀδελφοί μου, αἱ ἀδελφαί μου, αἱ ἐξαδέλφαι μου, ὅταν ἔμαθαν πόσα χρήματα ἔδωκα διὰ τὸ εὐτελές ἐκεῖνο παιγνίδιον, μοι εἶπαν ὅτι τὸ ἐπλήρωσα δεκαπλασίως τῆς ἀξίας του. Τότε μετ' ἑκάμην νὰ συλλογισθῶ πόσα καλὰ πράγματα ἠδυνάμην ν' ἀποκτήσω μετ' ὃ ὑπόλοιπον τῶν χρημάτων μου, ἢν εἶχα τὴν φρόνησιν νὰ μὴ κάμω τὴν σπατάλην ἐκείνην. Μετ' ἀπέδειξαν δὲ τόσον γελοῖον διὰ τὴν μωρίαν μου, ὥστε ἑκκλαῖα γοερῶς ἀπὸ τὸ πένσμά μου, καὶ οὕτως ἡ σκέψις μοι ἐπροξένησε περισσότερην θλίψιν, παρ' ὅσην εὐχάριστησιν ἢ συρίκτρα.

ΤΟΜΟΣ Α'—1876.

Τὸ περιστατικὸν ὅμως αὐτὸ καὶ ἡ ἐξ αὐτοῦ ἐντύπωσις δὲν ὑπῆρξαν ὅλως ἀνωφελῆ εἰς ἐμέ. Ὅσάκις εἰς τὸ ἐξῆς μοι ἤρχετο ὄρεξις ν' ἀγοράσω πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν μοι ἦτον ἀναγκαιόν, ἔλεγα κατ' ἐμαυτόν· Ἄς μὴ δώσωμεν παραπολὺ διὰ τὴν συρίκτραν, καὶ οὕτως ἐφύλαττα τὰ χρήματά μου.

Ὅταν, ἡλικιωθεὶς, ἐμβῆκα εἰς τὸν κόσμον καὶ παρετήρουν τὰς πράξεις τῶν ἀνθρώπων, εἶδα ὅτι ὑπῆρχον ἄνθρωποι δίδοντες παραπολὺ διὰ μίαν συρίκτραν.

Ὅταν ἔβλεπα τινὰ φιλοδοξοῦντα διὰ τὴν εὐνοίαν τῆς αὐλῆς, κατεξοδεύοντα τὸν καιρὸν του εἰς παρουσιάσεις καὶ ἀκροάσεις, τὴν ἡσυχίαν του, τὴν ἐλευθερίαν του, τὴν ἀρετὴν του, καὶ ἴσως τοὺς ἀληθεῖς φίλους του, διὰ ν' ἀπολαύσῃ μικρόν τι παράσημον, ἢ ἄλλο τι διακριτικὸν σημεῖον, ἔλεγα κατ' ἐμαυτόν· Ἴδού ἄνθρωπος ὅστις δίδει παραπολὺ διὰ τὴν συρίκτραν.

Ὅταν ἔβλεπα ἄλλον δημοσκοποῦντα, διότι ἤθελε νὰ ἐκλεχθῇ βουλευτὴς ἢ δημοτικὸς σύμβουλος, ἀμελοῦντα διὰ τοῦτο, καὶ ἐπομένως καταστρέφοντα τὰς υποθέσεις του, ἔλεγα ἐπίσης· Παραπολὺ δίδει ὁ φίλος οὗτος διὰ τὴν συρίκτραν.

Ὅταν ἔβλεπα φιλάργυρον ὅστις, διὰ νὰ ἔχῃ τὴν εὐχάριστησιν νὰ κρατῇ κομποδεμένην κίτρινά τινὰ κομμάτια μετάλλου, ἐστερεῖτο ὅλων τῶν ἀναπαύσεων τῆς γεροντικῆς του ἡλικίας, ἐστερεῖτο τῆς εὐχαριστήσεως νὰ κάμῃ καλὸν εἰς τοὺς δυστυχοῦντας, ἐστερεῖτο τῆς ὑπολήψεως τῶν συμπολιτῶν του καὶ τῶν θελήτρων ὅλων τῆς φιλίας, ἔλεγα ἐπίσης· Ὡ τὸν δυστυχῆ! νὰ δίδῃ τόσα διὰ τὴν συρίκτραν!

Ὅταν ἔβλεπα ἄνθρωπον ἥσυχον, θυσιάζοντα πᾶσαν ἐπαινετὴν τελειοποίησιν τοῦ πνεύματός του, καὶ πᾶσαν τῆς καταστάσεώς του βελτιώσιν εἰς τὰς σωματικὰς τρυφὰς καὶ ἡδυπαθείας, καὶ ἀφανίζοντα οἰκτρῶς διὰ τοῦτο τὴν ὑγίαν του· Ἀνθρώπε ἀπατημένε, ἔλεγα, ἀντὶ ἡδονῶν ἀγοράσεις πόρους. Πολὺ, παραπολὺ δίδεις διὰ τὴν συρίκτραν!

Ὅταν ἔβλεπα ἄλλον ἔχοντα ὠραῖα φορέματα, ὠραίας οἰκίας, ὠραῖα ἐπιπλα, ὠραίας ἀμάξας, ὅλα ἀνώτερα τῆς περιουσίας του, καὶ τὰ ὁποῖα διὰ νὰ προμηθευθῇ ἐχρειάσθη νὰ ὑποπέσῃ εἰς χρέος, καὶ νὰ κινδυνεύῃ νὰ τελειώσῃ τὰς ἡμέρας

του εἰς τὴν φυλακὴν Ἀλλοιμονόν του! ἔλεγα, ποῦλά, παραποῦλά ἔδωκε διὰ τὴν συρίκτραν!

Τέλος πάντων, ἐγνώρισα καὶ ἐπίσθην ὅτι αἱ πλείους τῶν δυστυχῶν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους προέρχονται ἐκ τῆς γενομένης παρ' ἡμῶν ψευδοῦς ἐκτιμήσεως τῶν τοῦ κόσμου πραγμάτων, καὶ ἐκ τοῦ ὅτι παραποῦλά δίδονται διὰ τὴν συρίκτραν.

Αἰσθάνομαι ἐν τούτοις ὅτι πρέπον εἶναι νὰ οἰκτεῖρω τοὺς δυστυχεῖς τούτους ἀνθρώπους, στοχαζόμενος ὅτι, μὲ ὅλην τὴν φρόνησιν ὅσην καυχῶμαι ὅτι διὰ τῆς ηλικίας μου ἀπέκτησα, εἶναι μερικὰ πράγματα εἰς τὸν κόσμον τοῦτον τόσον ὠραῖα, τόσον ὀρεκτικά, ὥστε, ἂν ἤθελαν ἐβγῇ εἰς δημοπρασίαν, φοβοῦμαι μήπως καὶ ἐγὼ αὐτὸς παρασυρθῶ εἰς τὴν ζημίαν μου ἀγοράζων αὐτὰ, καὶ οὕτω δώσω πάλιν καὶ ἐγὼ παραποῦλ διὰ τὴν συρίκτραν.

ΣΤ'

Νουθεσία γενική.

Ἐάν κανεῖς σοῦ εἰπῇ ὅτι ἡμπορεῖς νὰ πλουτίσῃς κατ' ἄλλον τρόπον, εἰμὴ διὰ τῆς ἐργασίας καὶ τῆς οἰκονομίας, μὴ τὸν ἀκούῃς, εἶναι ἀπαιτεῖν.

Σ.

ΠΩΣ ΤΡΕΦΟΜΕΘΑ

Συνήθεια 181 σελ. 354.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΕΙΚΟΣΤΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

Θρεπτικὰ οὐσίαι.

Ἀρκετὸν καιρὸν διετρίψαμεν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν αὐτὸ πῦρ τοῦ σώματός μας, τὸ ὁποῖον καίει ὅτι τρώγομεν.

Μὴ νομίσῃς ὅμως, ὅτι ὅλα ὅσα τρώγομεν καίονται· διότι τότε τί θὰ ἔμενεν εἰς τὸ ταλαίπωρον αἷμα, διὰ νὰ θρέψῃ τὸ σῶμά μας;

Τὰ πράγματα τὰ ὁποῖα καταναλίσκει ὁ στόμαχός μας διαιροῦνται εἰς δύο κλάσεις, εἰς ὑλικὸν καὶ καύσιμον, προωρισμένον τουτέστι νὰ καῇ, καὶ εἰς ὑλικὸν θρεπτικόν, τοῦ ὁποῖου ἀποστολὴ εἶναι νὰ μᾶς θρέψῃ· τὸ ὑλικὸν τοῦτο ὀνομάζω συντομίας χάριν θρεπτικὰς οὐσίας. Μὴ νομίσῃς ὅμως, ὅτι τὰ δύο ταῦτα διάφορα ὑλικά εἶναι καὶ χωρισμένα. Ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον εἶναι ἡνωμένα μαζὺ, καὶ ἕκαστος βλωμὸς (ἥτοι βουκιὰ), τὸν ὁποῖον καταπίνομεν, περιέχει συνήθως καὶ τὰ δύο.

Ἀς λάβωμεν π. χ. ἓν τεμάχιον ἄρτου. Ὁ ἄρτος αὐτὸς περιέχει ὅτι περιέχει καὶ τὸ ἄλευρον ἀπὸ τὸ ὁποῖον κατασκευάσθη. Ἰδοὺ δὲ πῶς δύνανται νὰ εὔρῃς ἐντὸς τοῦ αλεύρου ἀφ' ἑνὸς μὲν τὸ καύσιμον ὑλικόν, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸ

1. Διὰ τῆς ἐργασίας, πρέπει νὰ ἐννοηθῇ ἡ ἀσκήσις ὅλων τῶν κλάδων τῆς ἀνθρωπίνης ἐνεργείας, καὶ διὰ τῆς οἰκονομίας, ἡ φειδὼ καὶ ὁ σχηματισμὸς τοῦ κεφαλαίου. Ἡ παραγγεῖλια τοῦ Φραγκλίνου δὲν ἀποκρούει τὴν νομιμότητα τῶν κληρονομιῶν, προϋπόντων τῆς ἐργασίας καὶ τῆς οἰκονομίας τῶν προηγούμενων γενεῶν.

θρεπτικόν. Λάβε διὰ τῶν δακτύλων σου ὀλίγον ἄλευρον, καὶ χύσε ἐπ' αὐτοῦ σιγὰ σιγὰ ὀλίγον νερόν, ζυμώνουσα ελαφρὰ τὸ ἄλευρον διὰ τῶν δακτύλων· τὸ νερόν θὰ λευκανθῇ, ἐννοεῖται, διερχόμενον διὰ τοῦ αλεύρου, ἂν δὲ τὸ συνάξῃς ἐντὸς μικροῦ ποτηρίου, θὰ ἴδῃς ὅτι μετ' ὀλίγον θὰ κατασταλάξῃ, καὶ τὸ καταστάλαγμα τοῦ θὰ ἦνε λευκὴ τις λεπτοτάτη κόνις. Ἡ κόνις αὕτη λέγεται ἄμυλον, εἶναι δὲ ἡ κόλλη κοινῶς καὶ καταχρηστικῶς καλουμένη, αὕτη ἐκείνη διὰ τῆς ὁποίας κολλῶμεν τὰ ἀσπρόρουχα. Ἡ κόλλα αὕτη εἶναι καλλίστη καύσιμος ὕλη, καὶ οἱ χημικοὶ εὔρον διὰ τῆς ἀναλύσεως ὅτι ἑκατὸν αὐτῆς δράμια περιέχουν

43 δράμια ἄνθρακος,

6 » ὑδρογόνου,

καὶ 49 » ὀξυγόνου.

Σοῦ λέγω τοὺς ἀριθμοὺς στρογγυλοῦς, διὰ νὰ μὴ θαρρύνω τὴν μνήμην μου μὲ κλάσματα· τὸ αὐτὸ δὲ κάμνω καὶ διὰ τοὺς ἄλλους ἀριθμοὺς, τοὺς ὁποίους θὰ σοῦ εἴπω σήμερον.

Ἐννοεῖς, πόσον καλὴ καύσιμος ὕλη πρέπει νὰ ἦναι αὐτὸ τὸ ἄμυλον, ἀφοῦ τὸ ἥμισυ σχεδὸν τῶν συστατικῶν του εἶναι ἄνθραξ.

Ἀφοῦ ἐκ τοῦ αλεύρου ἐκείνου φύγῃ τὸ ἄμυλον, θὰ μείνῃ εἰς τὰ δάκτυλά σου ὕλη τις λευκωπὴ, ἐλαστικὴ καὶ γλοιώδης, ἐκ τῆς ὁποίας κατασκευάζεται ὠραιότητα κόλλα, ἀληθινὴ καὶ ὅχι ὡς ἡ ἄνωτέρω, ἥτις, ὅταν ξηρανθῇ, γίνεται ἡμιδιαφανὴς καὶ λίαν εὐθραυστος. Περιέχει δὲ εἰς ἑκατὸν αὐτῆς δράμια

63 δράμια ἄνθρακος,

7 » ὑδρογόνου,

43 » ὀξυγόνου,

καὶ 17 » ἄζωτου.

Πρόσεξε τὴν τελευταίαν ταύτην λέξιν· εἶναι νέον πρᾶγμα, περὶ τοῦ ὁποῖου θὰ ὁμιλήσωμεν μετ' ὀλίγον.

— Ἀλλὰ τί μὲ μέλει, θὰ ἀνακράξῃς βεβαίως, δι' ὅλας αὐτάς τὰς λεπτομερείας τῆς κόλλας σου;

Περίμεινε ὀλίγον.

Εἶδες ποτέ σου νὰ παίρνουν αἷμα;

Δὲν τὸ πιστεύω.

Ἄν εἴχες ἴδει, θὰ παρετήρεις βεβαίως, ὅτι τὸ ἐξερχόμενον αἷμα χωρίζεται μόνον τοῦ μετ' ὀλίγον ἐντὸς τοῦ ἀγγείου εἰς δύο μέρη, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ μὲν ἓν εἶναι ὑγρόν τι κιτρινωπὸν καὶ διαφανές, τὸ δὲ ἄλλο κόκκινός τις πηκτὸς ὄγκος, ὅστις ἐπιπλέει καὶ ὀνομάζεται θρόμβος τοῦ αἵματος, ἢ πλακοῦς (τουτέστι πῆττα), καθὼς λέγουσιν οἱ ἐπιστήμονες. Ὁ πλακοῦς αὐτὸς ἀποτελεῖται ἀπὸ πολλὰ ἐρυθρὰ μικρὰ σφαιρίδια, περὶ τῶν ὁποίων θὰ ὁμιλήσωμεν τὴν προσεχῇ ἐβδομάδα, καὶ τὰ ὁποῖα συγκρατοῦνται διὰ τινος ὕλης ἰδιαιτέρας, ἥτις εἶναι λευκωπὴ, ἐλαστικὴ καὶ γλοιώδης. Ἡ ὕλη αὕτη, ὅταν ξη-

ρανθῇ, γίνεται ἡμιδιαφανὴς καὶ εὐθραυστος, περιέχει δὲ εἰς ἑκατὸν αὐτῆς δράμια

63 δράμια ἄνθρακος,

7 » ὑδρογόνου,

43 » ὀξυγόνου,

καὶ 17 » ἄζωτου.

Ἡ ὕλη αὕτη ὀνομάζεται παρὰ τῶν φυσιολόγων ἰνική, χρησιμεύει δὲ εἰς κατασκευὴν τῶν ἰνῶν τῶν μυῶν τοῦ σώματός μας.

Γελαῖς ἴσως, καὶ ἀπορεῖς ὅτι σοῦ λέγω δις τὸ αὐτὸ πρᾶγμα, καὶ σοῦ ἐπαναλαμβάνω τοὺς ἀριθμοὺς ἐκείνους, τοὺς ὁποίους σοῦ εἶπα προκειμένου περὶ τῆς κόλλας.

Τὸ πρᾶγμα ὅμως δὲν εἶναι ἄστειον, διότι τὰ δύο αὐτὰ πράγματα εἶναι ἓν καὶ τὸ αὐτὸ, ὁ σφώτερος δὲ τῶν ἐπιστημόνων ἤθελε πολὺ δυσκολευθῇ νὰ διακρίνῃ τὸ ἓν ἀπὸ τὸ ἄλλο, ἂν τοῦ παρουσιάσῃς ξηραμένα καὶ τὰ δύο.

Βλέπεις λοιπὸν ἐκ τῶν ἀνωτέρω, ὅτι ἐντὸς τοῦ αλεύρου, ἐντὸς τοῦ ἄρτου δηλαδὴ, περιέχονται ἕτοιμοι αἱ ἱνες τῶν μυῶν τοῦ σώματός μας, καὶ δὲν πρέπει νὰ ἀνησυχῇς περὶ τῆς θρέψεως τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, οἵτινες τρώγουσι μόνον ἄρτον.

— Ἀλλὰ τὰ μικρὰ παιδιά, θὰ μ' ἐρωτήσῃς, τὰ ὁποῖα πίνουν μόνον γάλα, ποῦ εὐρίσκουν τὴν ἰνικὴν αὐτὴν, ἥτις εἶναι τόσον χρήσιμος καὶ τόσον θρεπτικὴ;

Εἰς τὸ γάλα δὲν ὑπάρχει ἰνική, τὸ ὁμολογῶ· ὑπάρχει ὅμως ἄλλο πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ ἴδιον.

Εἶδες ἴσως πηγμένον γάλα, καὶ γνωρίζεις, ὅτι, καθὼς τὸ αἷμα, χωρίζεται καὶ αὐτὸ, ὅταν πῆξῃ, εἰς δύο μέρη. Ὑποκάτω μὲν μένει ὑγρόν τι κιτρινωπὸν καὶ διαφανές, ὁ ὀρθὸς καλούμενος· ὑπεράνω δὲ πηκτὴ τις μάζα λευκὴ, ἐκ τῆς ὁποίας κατασκευάζεται τὸ τυρίον. Ἄν ἐκ τῆς μάζης αὐτῆς ἀφαιρεθῶσι τὰ συστατικά τοῦ βουτύρου, μένει λευκὴ τις κόνις, ὀνομαζόμενη τυρία ἀπὸ τοὺς φυσιολόγους, καὶ περιέχουσα εἰς ἑκατὸν αὐτῆς δράμια

63 δράμια ἄνθρακος,

7 » ὑδρογόνου,

43 » ὀξυγόνου,

καὶ 17 » ἄζωτου,

ἀπαράλλακτα δηλαδὴ ὅτι περιέχει καὶ ἡ κόλλα καὶ ἡ ἰνική.

Ἐχομεν λοιπὸν καὶ ἄλλην θρεπτικὴν οὐσίαν, ἥτις, σημείωσε καὶ τοῦτο, δὲν περιέχεται μόνον εἰς τὸ γάλα, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλα τὰ ὄσπρια. Διὰ τοῦτο δὲ εἰς τὴν Κίαν κατασκευάζουσιν ἐξαιρετον τυρίον ἀπὸ ζύμην ὀσπρίων, τὴν ὁποῖαν πῆξουσιν καὶ ἀλατίζουσιν.

Δὲν ἐτελειώσαμεν ἀκόμη.

Γνωρίζεις βέβαια τὸ λεύκωμα, ἥτοι τὸ ἀσπράδι τοῦ αὐγοῦ, τὸ ὁποῖον ὅταν βράσῃ πῆξῃ καὶ γίνεται τόσον λευκόν· τὸ ἀσπράδι αὐτὸ

περιέχει ἐπίσης εἰς ἑκατὸν αὐτοῦ δράμια

63 δράμια ἄνθρακος,

7 » ὑδρογόνου.

κ. τ. λ., ἀπαράλλακτα, ὅπως ἡ κόλλα, ἡ ἰνική καὶ ἡ τυρία.

Ὅλα λοιπὸν αὐτὰ τὰ πράγματα, τυρία, κόλλα, λεύκωμα καὶ ἰνική εἶναι ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα, μὲ διαφόρους μορφάς.

Καιρὸς τόρα νὰ εἴπωμεν κατὰ τι καὶ περὶ τοῦ νέου γνωρίμου τὸν ὁποῖον ἐκάμαμεν σήμερον, δηλαδὴ τοῦ ἄζωτου.

Εἶναι καὶ αὐτὸ ἀέριον, τὸ ὁποῖον ἐνωμένον μὲ τὸ ὀξυγόνον ἀποτελεῖ τὸν ἀέρα, τὸν ὁποῖον ἀναπνέομεν. Εἰσέρχεται καὶ αὐτὸ εἰς τοὺς πνεύμονάς μας, ἀλλ' ἐξέρχεται χωρὶς νὰ ἀφήσῃ ἔχνη τῆς διαβάσεώς του. Μὴ νομίσῃς ὅμως, ὅτι εἶναι διὰ τοῦτο ἀχρηστον καὶ περιττόν· τὸ ἄζωτον, τὸ ὁποῖον αὐτὸ μόνον ἀποτελεῖ τὰ τέσσαρα πέμπτα τῆς ἀτμοσφαιρας, χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ μετριάξῃ τὴν καυστικότητα τοῦ ὀξυγόνου, ὅπερ, ἂν ἦτο μόνον, ἤθελε καύσει τὸν κόσμον ὁλόκληρον. Ὀνομάσθη δὲ τὸ ἄζωτον τοιοῦτο-τρόπως, διότι μόνον του, ἐντελῶς κεχωρισμένον ἀπὸ τὸ ὀξυγόνον, εἶναι ἀκατάλληλον εἰς ἀναπνοὴν, καὶ φονεύει αὐθαρῇ πᾶσαν ζωικὴν ὑπαρξίν. Εἶναι λοιπὸν, μόνον του, ἐναντίον εἰς τὴν ζωὴν, ἐνῶ ἐνούμενον μὲ τοὺς συνήθεις του συντρόφους, τὸ ὀξυγόνον δηλαδὴ, τὸ ὑδρογόνον καὶ τὸν ἄνθρακα, εἶναι, καθὼς εἶδομεν, τόσον χρήσιμον καὶ ἀπαραίτητον.

Ἐπεται τὸ τέλος.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΒΛΑΧΟΣ.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑΙ

ΛΙΒΙΓΚΣΤΩΝ

Ἐράνισμα.

Ὁ βίος τοῦ Λιβιγκστῶνος παρέχει τὸ ἄριστον ὑπόδειγμα ἀμώμου ἀρετῆς συνδεδεμένης πρὸς διάνοιαν τὰ μάλιστα ἀνεπτυγμένην· διὸ ἐπὶ τούτου ἀρμόζει τὸ ρηθὲν, ὅτι ὡς μέτρον τῆς περὶ τῶν ἀνθρώπων ὁρθῆς κρίσεως πρέπει νὰ λαμβάνηται τὸ τῆς ψυχῆς αὐτῶν ἥθος.

Ὁ Λιβιγκστὼν ἐκ παίδων ἔτι προωρισμένος ὡς νὰ καθεῖν τὴν ὑπάτην θέσιν ἐν τοῖς συγχρόνοις περιηγηταῖς, ἐδειξεν ἀληθῶς καρτερίαν ἀκατάληπτον, ἥτις ἐνέπνευσεν αὐτῷ τὰ εὐγενέστερα σχέδια. Ἐκπαιδευθεὶς ἐν τῷ σκληρῷ σχολείῳ τῆς πενίας παρεσκευάσεν ἑαυτὸν δεόντως πρὸς τοὺς μεγάλους ἀγῶνας, εἰς οὓς βραδύτερον ἐπεδόθη, καὶ ἐξήσκησεν ὅπως δυνάμην νὰ ὑπερπηδήσῃ θριαμβευτικῶς τὰ ἄπειρα ἐμπόδια, πρὸ τῶν ὁποίων ἤθελον ἀποδειλιάσει οἱ τολμηρότεροι τῶν περιηγητῶν.

Ὁ ἀνὴρ οὗτος ἐγεννήθη τῷ 1815 ἐν Βλαντὺρ, χωρίῳ τῆς Σκωτίας. Οἱ γονεῖς του ἀπλοὶ γεωργοὶ ὥρισαν αὐτῷ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἐργάτου

ἐν τινι ὑφαντηρίῳ. Ὑπήκουσέν εἰς τὴν θέλησιν τῶν γονέων, καὶ ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἐφάνη ὅτι ὑψώθη τεῖχος κωλῶν αὐτὸν τῆς πρὸς τὴν ἐπιστήμην ἀγούσης· ὁ Λιβιγκστὼν ὅμως εἶχε μάθει διὰ τῆς ἐπιμονῆς νὰ θραύῃ τὰ παρακωλύοντα τὴν πορείαν αὐτοῦ ἐμπόδια, καὶ νὰ καθίσταται ἐκάστοτε κύριος ἑαυτοῦ. Ἐν τῇ ὑφαντηρίῳ διεμοίρασε τὰς καθημερινὰς αὐτοῦ ἀσχολίας, εἰς τὴν χειρωνακτικὴν ἐργασίαν καὶ εἰς τὴν μελέτην, περὶ τὴν ὁποίαν ἡσχολεῖτο τὴν πρῶταν καὶ τὸ ἑσπέρας. Καὶ κατὰ τὸ διάστημα δὲ τῆς ἐργασίας του, δσάκις ἠδύνατο, ἀνεγίνωσκεν ἐπιστημονικὸν ἢ φιλολογικὸν σύγγραμμα.

Τοιοῦτοτρόπως κατῴρθωσε νὰ μάθῃ τὴν λατινικὴν, ἱστορίαν, γεωγραφίαν, φιλολογίαν, ἱατρικὴν καὶ θεολογίαν. Ἐν ἡλικίᾳ 19 ἐτῶν εἶχεν ἐκμάθει τὴν τέχνην τοῦ ὑφάντου καὶ κατεῖχεν οὕτως ἐπάγγελμα πρὸς πορισμὸν τῶν τοῦ βίου, ἐπάγγελμα κοπιῶδες μὲν, ἀλλὰ σχετικῶς ἐπικερδές· δι' αὐτοῦ δὲ οἰκονομήσας χρηματικὸν ποσὸν ἀπῆλθε νὰ περατώσῃ τὰς ἐπιστημονικὰς αὐτοῦ σπουδὰς ἐν Γλασκῳβ.

Ἀναγορευθεὶς διδάκτωρ διενεόθη σχέδιον δυσχερές μὲν καὶ ἐργῶδες ἀλλ' εὐγενὲς καὶ σεμνὸν, τὸ νὰ πορευθῇ, γενόμενος ἱεραπόστολος, καὶ κηρύξῃ τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὰς ἐσχατίας τῆς Ἀνατολῆς, ὅπερ καὶ ἐπραγμάτωσεν.

Ἀφικόμενος εἰς τὸ ἀκρωτήριο τῆς Καλῆς Ἐλπίδος ἠναγκάσθη ν' ἀναστείλῃ τὴν περαιτέρω πορείαν του, ἅτε ὑφίσταμένου τότε τοῦ μεταξὺ Ἀγγλῶν καὶ Κινέζων πολέμου διὰ τὸ ἐμπόριον τοῦ ὀπίου, καὶ ἐπεχείρησε νὰ διδάξῃ τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν εἰς τὰς φυλάς τῆς Ἀφρικῆς. Αὐτόθι δὲ ἐνυμφεύθη τὴν θυγατέρα τοῦ διδάκτορος Μοφάτ, ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν εἰθισμένην πρὸς τὰς ἐξῆς τῶν κατοίκων τῆς Μεσημβρινῆς Ἀφρικῆς, καὶ παρεσκευάσθη πρὸς τὴν ῥιψοκίνδυνον αὐτοῦ ἐπιχείρησιν.

Παραλαβὼν τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ καὶ τινὰς τολμηροὺς συνοδοιπόρους, ὧν ἡγήτορες ἦσαν δύο ἀτρόμητοι κυνηγοί, ὁ Μουράβυ καὶ ὁ Ὁσβέλ, ἤρξατο τῆς πρὸς Κεντρικὴν Ἀφρικὴν πορείας διὰ μεγάλῃς ἀμάξης, συρομένης ὑπὸ πέντε ζευγῶν βοῶν.

Ἡ συνοδία οὕτω βαίνουσα ἀφίκετο εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Ὁράνζ, ἐντεῦθεν δὲ προσελάνουσα εἰσέδυσεν εἰς τὴν χώραν τοῦ Κουρουμάν, ὅπου ὁ Λιβιγκστὼν μικροῦ ἐδέησε ν' ἀπολεσθῇ· διότι μαθὼν ὅτι φοβερὸς λέων ἐμάστιζε τὴν χώραν, ἔδραμεν ἐνοπλος εἰς ἀνεύρεσιν αὐτοῦ, καὶ συναντήσας ἐπυροβόλησεν· ἀποτυχόντος ὅμως τοῦ βλήματος, ὁ λέων μανιώδῃς ὤρμησε καὶ δι' ἐνὸς ἁλματος συνέλαβεν εἰς τοὺς ὀνυχὰς αὐτοῦ τὸν ἀσύνετον κυνηγόν· ἤθελε δὲ ἀναμφιβόλως κατασπαράξῃ, ἂν ταῦτοχρόνως ἄγριός τις τῶν ἐγχωρίων ἐκεῖ τυχὼν δὲν εἴλκυε πρὸς ἑαυτὸν διὰ τῶν γοερῶν κραυγῶν του τὴν

λύσσαν τοῦ θηρίου, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου τοὺς ὀνυχὰς διέφυγε διὰ τῆς ποδωκίας του, σώσας οὕτω τὸν ἡμέτερον ἱεραπόστολον ἀπὸ βεβαίου θανάτου.

Καί τοι τὸ προοίμιον τοῦτο τῆς ἐκδρομῆς ὑπῆρξεν ἡκιστα ἐνθαρρυντικόν, ὁ Λιβιγκστὼν ἐπανέλαθε πολλάκις μετὰ πλείονος ἐπιτυχίας καὶ δεξιότητος παρομοίας πράξεις. Οἱ ἰθαγενεῖς τῆς Ἀφρικῆς οὐδέποτε βιάπτοισι τοὺς λέοντας, διότι πιστεύουσιν ὅτι ἡ ψυχὴ τῶν ἀρχηγῶν τῶν μετεμψυχῶνται εἰς τὸ σῶμα τῶν βασιλέων τούτων τῆς ἐρήμου· πρεσβεύουσι δὲ κατὰ τὰς φιλοσοφικὰς αὐτῶν δοξασίας, ὅτι ἐκ τούτου προέρχεται ἡ ἀλήθεια καὶ τὸ φιλόδοξον τῶν ζώων τούτων· διὸ καὶ ὅτε μὲν κολακευτικῶς, ὅτε δὲ σκληρῶς ὁμιλοῦσι περὶ τῆς ἀπληστίας καὶ βουλημίας τούτων. Πίστις ὄντως πρωτόγονος, μαρτυροῦσα τὸν βαθμὸν τοῦ τρόμου, ὃν ἐμπνέουσιν οἱ τύραννοι τῶν καταδυναστευομένων ἐκείνων φυλῶν.

Ὁ Ὁσβέλ καὶ Μουράβυ, οἱ συνοδοιπόροι κυνηγοὶ τοῦ Λιβιγκστὼν, ὡς πρὸς τὰ κυνηγετικὰ αὐτῶν ἔργα ἐδείχθησαν ἐνάμιλλοι τοῦ Νεμβρώδ· παρεῖχε δὲ καὶ ἡ χώρα, ἣν διέτρεχον, ἀφθονον κυνήγιον βουβάλων, καμηλοπαρδάλεων, ὀνάντων, ἀντιλοπῶν, ῥινοκερώτων καὶ ἄλλων παντοδαπῶν ζώων. Τὸ διὰ πυροβόλων ὅπλων κυνήγιον ἐκίνε τὸν θαυμασμὸν καὶ διήγειρε τὴν ἐκπληξιν τῶν ἀγρίων, διότι θεωροῦσιν αὐτὸ οὐ μόνον μὴ συντελεστικὸν πρὸς ἀφθονον ἄγραν, ἀλλὰ καὶ ἐπικίνδυνον. Δὲν ἐννοοῦσιν οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, ὅτι αὐτοὺς οὗτος ὁ κίνδυνος εἶναι δι' ἡμᾶς τὸ μεγαλύτερον θέλητρον πάσης ἐκδρομῆς.

Ὁ Λιβιγκστὼν καὶ οἱ συνοδῆται αὐτοῦ ὑπῆρξαν ἄχρι τοῦδε εὐτυχεῖς μὲν ὡς πρὸς τὸ κυνήγιον, ἀλλ' αἱ προσπάθειαι τῶν πρὸς διάδοσιν τοῦ Εὐαγγελίου εἰς τοὺς ἐγχωρίους ἀπέβησαν φροῦδαι, διότι ὁ παχυλὸς καὶ περιωρισμένος νοῦς τῶν λαῶν ἐκείνων δὲν ἠδύνατο νὰ ὑψώθῃ ὑπὲρ τῆς ἀγροικότερας εἰδωλολατρείας. Ὁ ἀρχηγὸς μίᾳς τῶν ἐκεῖ φυλῶν ἐπρότεινεν εἰς τὸν Λιβιγκστὼνα νὰ μεταχειρισθῇ τὸ μαστίγιον κατὰ τῶν ἀνθισταμένων ὡς μέσον ἡρωϊκόν· «οὐδὲν πράττουσιν», ἔλεγεν, «ἄνευ καταναγκασμοῦ». Ἀλλ' ὁ ἡμέτερος ἱεραπόστολος ἀπέκρουσε τοιοῦτον εἶδος εὐαγγελικῆς προσηλύσεως.

Ὁ Λιβιγκστὼν διέμεινεν ἔτη τινὰ παρὰ τινι ἀρχηγῷ καλουμένῳ Σεχελῇ, περὶ τοῦ ὁποῖου οἱ ὑπῆκοι ἔλεγον ὅτι εἶχεν ἀπόλυτον δύναμιν ἐπὶ τῶν νεφῶν· ἐπειδὴ δὲ ἀπὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ ἱεραποστόλου παντελὴς ἀνυδρία κατεξήρανε τὴν χώραν, οἱ ἐγχωριοὶ ἀπέδωσαν τὸ κακὸν εἰς τὴν ἐκεῖ παρουσίαν τοῦ περιηγητοῦ, καὶ τὴν ὀλεθρίαν αὐτοῦ δρᾶσιν ἐπὶ τοῦ ἀρχηγοῦ· διὸ καὶ πρεσβεῖα ἐκ τῶν προϋχόντων τῆς φυλῆς ἐπισήμως καθικέτευεν αὐτὸν νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὸν Σεχελῇ νὰ προκαλέσῃ ὀλίγην βροχὴν. Ὁ Λιβιγκστὼν ὑπεσχέθη νὰ μὴ παρεμβάλλῃ ἐμπόδιον,

ἀλλ' ἐπειδὴ εἶχεν ἐκλίπει ἡ πλήρης ἐμπιστοσύνη εἰς τὴν ἐπὶ τῶν νεφελῶν ἐπίδρασιν τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν, ἐτράπησαν αὐτοὶ οὗτοι πρὸς τὰς παραδοξότερας γοητείας· ἔκαυσαν νυκτερίδας, καρδίας θῶων (τσακαλίων) καὶ ἡπαρ ἐλοβίων πιθήκων πρὸς ἐξιλέωσιν τοῦ θεοῦ· δὲν κατέπεσεν ὅμως οὐδὲ ψεκὰς βροχῆς· οὕτω δὲ ὁ Λιβιγκστὼν γενόμενος ἀντικείμενον γενικοῦ μίσους ἠναγκάσθη νὰ καταλίπῃ τὴν φυλὴν, καὶ ἐτράπη κατ' εὐθείαν πρὸς βορρᾶν· διῆλθε τὴν ἐρημον Καλαχαρί καὶ ἀνεκάλυψε μὴνὶ Αὐγούστῳ τοῦ 1849 τὴν λίμνην Γκαμπί, ἐνθα ὁ ἀρχηγὸς τῶν αὐτόθι φυλῶν ὑπεδέχθη κακῶς τοὺς νεωστὶ ἀφικομένους, καὶ ἠρνήθη νὰ δώσῃ ἢ νὰ πωλήσῃ αὐτοῖς αἶγας καὶ βόας, οὓς ἐζήτησαν· ἀντὶ τούτων προσήνεγκεν ὀδόντας ἐλεφάντων· εἰπόντος δὲ τοῦ Λιβιγκστὼνος ὅτι αὐτοὶ δὲν τρώγονται, ἀπεκρίθη ὅτι οἱ Εὐρωπαῖοι ἀγαπῶσι πολὺ αὐτὰ τὰ ὀστᾶ· εἴτε φάγετε ἐξ αὐτῶν, εἴτε μὴ, οὐδὲν μέλει ἡμῖν· ἡμεῖς φυλάττομεν τοὺς βόας καὶ τὰς αἶγας δι' ἑαυτοὺς.

Ὁ Λιβιγκστὼν ἐγκαταλιπὼν τὰς ἀφιλοξένους αὐτὰς ἀκτὰς μετέβη εἰς τὴν χώραν τῶν Κολολῶν ἢ Μακολολῶν, ἐνθα ἔπηξε τὸ κέντρον τῶν ἐκδρομῶν του· εἶρε δ' αὐτόθι κατοίκους νοήμονας, ἐν ἄλλοις δὲ δύο ἀρχηγούς, τὸν Σεβιτουανὲ καὶ τὸν υἱὸν τούτου Σεκελετοῦ. Ἡ φυλὴ αὕτη πεποικισμένη διὰ νοημοσύνης ἀνωτέρας τῆς τῶν γειτόνων, καθυστέρησεν οὐχ ἥττον τῆς προόδου καὶ ἀναπτύξεως, κώλυμα μέγα παρ' αὐτῇ οὐσῶν τῶν ἐπικρατουσῶν ἀνοήτων παραδόσεων καὶ τῆς υπερβαλλούσης δεισιδαιμονίας. Διὰ τοῦτο ὅταν ὁ Λιβιγκστὼν ἐκάλεσε τοὺς ἰθαγενεῖς ὅπως διδάξῃ τὴν ἀνάγνωσιν, οὗτοι ἠρνήθησαν ἐκ φόβου, θεωροῦντες τὴν ἀνάγνωσιν πράξιν ἐπικινδύνου μαγείας. Εἰς μόνον τῶν ἀγρίων ἐκείνων, γενναίτερος τῶν λοιπῶν, συνήνεσε νὰ προσέλθῃ, ἀλλ' εὐθὺς, ὡς ἐπεδείχθη αὐτῷ τὸ ἀλφάβητον, ἐφαντάσθη ὅτι περιέστη ἐν κινδύνῳ, ἐξεπλάγη δὲ ἰδὼν, ἀφοῦ ἐσυλλάβισε τὰ πρῶτα γράμματα, ὅτι δὲν ἡσθένησε· καὶ σοβαρῶς πῶς ἀνήγειλεν εἰς τὸν ἀρχηγὸν τὸ κίνδυνον τοῦ πράγματος. Ἐπὶ τῇ διαβεβαίώσει δὲ ταῦτη οἱ ὁμοφυλοὶ αὐτῷ ἤρχισαν νὰ αἰσθάνωνται κλίσιν πρὸς τὴν ἀνάγνωσιν, ὅπερ συνετέλεσε ν' ἀναφανῶσι ταχέως παρ' αὐτοῖς σημεῖά τινα προόδου.

Αἱ γυναῖκες τῶν Μακολολῶν εἶναι φιλαρεσκίται· φαίνονται δημοσίᾳ ἔχουσιν τὸ σῶμα ἀληλιμμένον βουτύρῳ καὶ τὰς κνήμας βεβαρημένας ὑπὸ κρίκων χαλκίων ἢ ἐλεφαντίνων. Ἔθος παρ' αὐταῖς ἀλλόκοτον καὶ ἡκιστα ἀρεστὸν ὑπάρχει ν' ἀποσπῶσι τοὺς ὀδόντας τῆς ἁνθισαγόνης. Πλὴν ἄλλων δὲ πίνουσι καὶ ποτόν τι οἰνοπνευματώδες μοιολόα καλούμενον, οὗτινος μεθύσκονται· δέρουσι δὲ καὶ τοὺς ἄνδρας αὐτῶν. Τὸ τελευταῖον δὲ τοῦτο κακὸν δὲν μένει ἀτιμώρητον· διότι ἐπὶ τῇ ἀπλῇ παραπόνῳ τοῦ

δαρέντος, καταδικάζεται ἡ γυνὴ νὰ κομίσῃ αὐτὸν ἐπ' ὤμου εἰς τὸν οἶκον ἐν μέσῳ τῶν σκωμμάτων τοῦ πλήθους.

Ὁ Λιβιγκστὼν ἔδραν αὐτοῦ κατέστησε τὴν Λειαντήν, πρωτεύουσιν τῶν Μακολολῶν. Ἐντεῦθεν ὁρμώμενος ἀνεῦρε τὸν Ζαμπέσην καὶ ἐποίησατο εἰς τὰς ἐκατέρωθεν χώρας πολλὰς ἐπιστημονικὰς ἐκδρομὰς. Ἐξέδραμε πρὸς ἀνατολὰς δι' ἀγνώστων χωρῶν, 400 λεύγας διανύσας, μετὰ τῶν παρχλίων τοῦ Ἀτλαντικοῦ, συνοδευόμενος ὑπὸ ἰθαγενῶν Μακολολῶν, πρὸς οὓς εἶχεν εὐλογον ἐμπιστοσύνην. Διαβάς τὴν χώραν τῶν Βαροτσῶν διέμεινε χρόνον τινὰ ἐν Λονδᾷ, ἧς οἱ κάτοικοι εἶναι φιλοφρονέστατοι· ὅταν θέλωσι νὰ παρὰσχῶσιν εἰς τὸν ἐπισκεπτόμενον αὐτοὺς δαίτημα ἐξαιρέτου ὑποδοχῆς, φέρουσιν ἐντὸς δευμάτων σακκιδίου τέφραν ἢ ἄργιλλον καὶ δι' αὐτῶν τρίβουσι τὸ στήθος καὶ τὸ ἄνω μέρος τῶν βραχιόνων. Οἱ πλείστοι δὲ τῶν μαύρων ἐνταῦθα μοναρχῶν ὑπεδέχοντο τὸν Λιβιγκστὼνα φιλοφρόνως καὶ εὐμενῶς, περιέργως τὰ κατ' αὐτὸν ἐξετάζοντες, ἰδίᾳ δὲ οἱ τῶν Λονδᾷ καὶ Βαλονδᾷ. Ἐτυχεν ὡσαύτως ἀκροάσεως παρὰ τῷ βασιλεῖ Χιντῇ, ὁ ὁποῖος πομπικῶς ὑπεδέχθη αὐτὸν περικυκλούμενος ὑπὸ τῶν ἀνωτέρων αὐτοῦ μεγιστάνων καὶ τῶν 100 γυναικῶν, ὧν ἡ τὴν πρῶτην κατέχουσα θέσιν ἔφερεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς παρὰδοξον ἐρυθραῦν κάλυμμα.

Ὁ Λιβιγκστὼν ἐπέδειξεν εἰς τὸν Χιντῇ, τοὺς αὐλικούς καὶ τὰς γυναῖκας μαγικὴν λυχνίαν. Ἡ ἐπιδειχθεῖσα αὐτοῖς εἰκὼν παρίστα τὴν θυσίαν τοῦ Ἀβραάμ, οὗτινος ἡ σεβασμὴ μορφή καὶ ὁ λευκὸς πῶγων τὰ μάλιστα εὐνέστησε τοὺς θεατὰς· ὁ Ἀβραάμ ἐφάνη εἰς αὐτοὺς, πρὸ πάντων δ' εἰς τὰς γυναῖκας, σεβαστότερος τῶν ἄξεστων αὐτῶν εἰδώλων. Ὅταν ἦμος ὁ Λιβιγκστὼν ἐκίνησε τὴν ὕαλον τὴν φέρουσαν ἐντετυπωμένην τὴν εἰκόνα, καὶ μετεκινήθη ἡ μάχαιρα, τὴν ὁποίαν ὁ Ἀβραάμ εἶχεν ὑψωμένην ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ υἱοῦ του, αἱ γυναῖκες, πρὸς τὰς ὁποίας ἔτυχε διεθυνομένην, νομίσασαι ὅτι αὐταὶ ἀντὶ τοῦ Ἰσαὰκ ἔμελλον ν' ἀποκεφαλίσθωσι, κατελήφθησαν ὑπὸ φόβου καὶ ἐντρομαὶ ἐν ἀταξίᾳ πολλῇ καὶ συγχύσει ἐτράπησαν εἰς φυγὴν, καταφυγεῖσαι ὑπὸ τὰς καλύβας. Ἀδύνατον ἀπέβη νὰ συνθροίσωσιν αὐτὰς ἐκ νέου. Ὁ Χιντῇ ἔμεινεν ἀτάραχος καὶ μετὰ τὴν παράστασιν ἡρεῦνησε μετὰ σπουδῆς τὴν μαγικὴν λυχνίαν.

Ὁ Χιντῇ μετὰ 10 ἡμέρας ἀπέδωκε τὴν ἐπισκεψιν εἰς τὸν Λιβιγκστὼνα καὶ περιέβαλε τὸν λαὸν τούτου περιδεραίῳ, ἀφ' οὗ ἐκρέματο κωμικὸν κογχύλιον· τοῦτο ἦτο πιθανῶς εἶδος τι παρασήμου, οἷον εἰπεῖν ὁ μέγας σαυρὸς τοῦ τάγματος τοῦ Λονδᾷ!

Ἡ ἐνταῦθεν πρὸς τὰ πρόσω πορεία τῆς συνοδίας κατέστη δυσχερὴς, διότι εἰσῆλθεν εἰς τὰς χώρας, τὰς ὁποίας ἐπεσκέπτοντο συνεχῶς οἱ ἐμ-

ποροι Πορτογάλλοι και οι δουλέμποροι, οι τούσας κατά των δυστυχών αυτόθι κατοίκων ποιούντες καταδρομάς. Τού ημετέρου ειρηνικού ιεραποστόλου πλησιάζοντος, αἱ γυναῖκες ἐκρύπτοντο ἐντρομοί εἰς τὰς καλύβας των, οἱ δὲ μικροὶ μαῦροι περιδεεῖς κατελαμβάνοντο ὑπὸ ἀληθινῶν σπασμῶν.

Ὅταν ἡ συνοδία ἀφίκετο εἰς Ἅγιον Παῦλον τοῦ Λονδᾶ, ἡ θεὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ κατέπληξε καὶ ἐνέπνευσε τρόμον εἰς τοὺς παρκαλουθούντας Ζαμπεσιανούς.

— Ἐνομίζαμεν, εἶπον, ὅτι ὁ κόσμος δὲν ἔχει ὄρια, ἀλλ' ὁ κόσμος αἶφνης δεικνύει ἡμῖν ὅτι ἐνταῦθα εἶναι τὸ τέρμα του, καὶ ὅτι πέραν δὲν ἐκτείνεται.

Ὁ Λιθιγιστὼν ἐπανελθὼν ἐκ τῆς ἐκδρομῆς ταύτης ἀβλαβὴς δὲν ἀνεπαύθη ἐπὶ πολὺ, ἀλλὰ τῇ 3 Νοεμβρίου 1855 ἐπεχείρησε νέα μέχρι τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ. Ἀναβὰς τὸν ποταμὸν Ζαμπέσιν ἐχαιρέτισε διὰ τοῦ ὀνόματος τῆς Βικτωρίας, ὡς τίμιος Ἀγγλος, τὸν μεγαλοπρεπῆ καταράκτην, ἐξ οὗ ὀρμάται ὁ ποταμὸς οὗτος, ὅντα κατὰ τὸ μέγεθος ἐνάμιλλον τοῦ Νιαγάρα. Ἐπεσκέφθη διαφόρους φυλάς ἀξίας σπουδῆς, ἐν οἷς τοὺς Βατοκά καὶ Βανυάϊ, οἰκοῦντας τανὺν τὴν Μονομουταπά, οἵτινες ἐδείχθησαν φιλοφρονέστεροι τῶν Βαλονδᾶ· οὐχ ἦττον καὶ ἐνταῦθα ἡ ἐμφάνισις τῶν Εὐρωπαϊῶν ἐνέσπειρε μικρὸν τὸν τρόμον. Οἱ ἐγγύριοι οὗτοι, λέγει ὁ Λιθιγιστὼν, θέλοντες νὰ δείξωσι τὴν χαρὰν αὐτῶν ἐπὶ τῇ ἐμφάνισι ἡμῶν, ἐπιπτον κατὰ γῆς ὑπτιοὶ καὶ ἐκυλόντο πλῆττοντες τοὺς μηρούς· ἐγὼ δὲ δι' ὅλης τῆς δυνάμεώς μου ἐφώναζον πρὸς αὐτούς: «ἡ συχάσατε, δὲν ἔχω ἀνάγκην τοιούτων πραγμάτων»· ἀλλ' ἐκεῖνοι, νομίζοντες ὅτι δὲν εὕρισκον τὴν ὑποδοχὴν ἀρκοῦσαν, ἐξηκολούθουν κυλιόμενοι.

Ἐν τῇ φυλῇ ταύτῃ τῶν Βανυάϊ, παρ' ἐλπίδα ἀπαντᾷ τις πολίτευμα ὑπὸ μορφὴν δημοκρατίας τιμαριωτικῆς. Εἴθισται δὲ παρ' αὐτοῖς ὁ ἐκλεγόμενος ἀρχηγὸς πρὶν ἢ ἀποδεχθῇ τὴν ἀπονέμομένην ὑπερτάτην ἀρχὴν ν' ἀποποιῇται αὐτήν, λέγων ὅτι εἶναι ἀνάξιος, ἄπειρος, ἀνίκανος νὰ καταλάβῃ τόσον ὑψηλὴν θέσιν. Φαίνεται ὅτι ἡ πολιτικὴ κωμωδία δὲν ἔχει τὴν σκηνὴν αὐτῆς μόνον ἐν Εὐρώπῃ!

Ὁ Λιθιγιστὼν πρὸς πάντας τοὺς ἀνθρώπους οἰαζέσθαι φυλῆς καὶ χρώματος ἐφόρετο τιμῶς, δικαίως καὶ εὐπροσηγόρους. Οἱ ἐγγύριοι Μακολὸς ἀπένεμον αὐτῷ λατρείαν, δεικνύοντες πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν ἀπερίοριστον· διὸ καὶ ὑπὸ μεγάλῃς κατελήφθησαν λύπης ὁπότεν ὁ Λιθιγιστὼν, ἀφικόμενός εἰς τὰ παράλια τοῦ Ὠκεανοῦ, εἶπεν ὅτι πρόκειται ἤδη ν' ἀποχωρισθῇ αὐτῶν. Ἐρρίφθησαν εἰς τοὺς πόδας του καὶ παρεκάλουν νὰ μεταφέρῃ αὐτοὺς εἰς τὴν πατρίδα του· ἀλλὰ δὲν συνήνεσε φοβούμενος ὅτι δὲν θὰ

δυνήθωσι ν' ἀνθέξωσι εἰς τὸ ὑγρὸν κλίμα τῆς Ἀγγλίας. Κατ' ἐξαίρεσιν παρέλαβε μεθ' αὐτοῦ ἓνα τῶν Ζαμπεσιανῶν, τὸν βωμαλαιότερον· ἀλλ' ἡ εὐνοια αὐτῇ ἀπέβη ὀλεθρία εἰς τὸν δυστυχῆ ἐκεῖνον μαῦρον· διότι ἐπιβιβάσθεις εἰς τὸ πλοῖον, κατελήφθη ὑπὸ τοιούτου φόβου ἐκ τῆς θέας τῆς θαλάσσης, ὥστε κατέστη μανιακὸς καὶ ἐν τινι τῶν παροξυσμῶν τοῦ πάθους του ἐρρίφθη εἰς τὴν θάλασσαν.

Ὁ Λιθιγιστὼν ἐπανακάμψας εἰς Ἀγγλίαν ἔτυχεν ἐνθουσιώδους ὑποδοχῆς. Ἀναχωρήσας ἄγνωστος ἐπανῆλθεν ἔχων φήμην εὐρωπαϊκὴν. Κατὰ τὸ μακρὸν διάστημα τῆς ἀπουσίας του ἀπέμαθε τὰ ἤθη καὶ τὴν γλῶσσαν τῆς πατρίδος του. Ἐν Ἀγγλίᾳ ἐπεδόθη συντόμως εἰς τὴν σπουδὴν τῆς Ἀγγλικῆς καὶ ἐδημοσίευσεν ἐν βιβλίῳ τὰ κατὰ τὴν περιόδειαν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1840-1856 εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Κεντρικῆς Ἀφρικῆς. Ὁ Λιθιγιστὼν δὲν εἶναι συγγραφεὺς, ἀλλ' ἡ εἰλικρινὴς καὶ ἀψευδὴς ἀφήγησις, ἡ ἀληθινὴ καὶ ἀπείριτος παράστασις τῶν πραγμάτων ἀντικατέστησε παρ' αὐτῷ τὸ ὕψος καὶ τοὺς καλλωπισμοὺς τοῦ λόγου.

Τὴν ἀξιοθαύμαστον ἐκδρομὴν εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἀφρικὴν ἔσπευεν ἡ ἐπιτυχία· διότι ὁ Λιθιγιστὼν ἐνεφορεῖτο ὑπὸ καρτερίας καὶ θάρρους πρὸς πᾶσαν δοκιμασίαν· διὰ τῆς εὐσταθείας τοῦ ἤθους ἐπεβάλλετο εἰς τοὺς ἐγγυρίους, διὰ τῆς τιμιότητος δὲ καὶ μετριότητος κατεπράυνε τὴν δυσπιστίαν αὐτῶν καὶ προσεῖλκε τὰς συμπαθείας. Ὁ ἀνὴρ οὗτος ἐξ ἴσου ὑπερέτησε τὸν πολιτισμὸν καὶ τὴν ἐπιστήμην καὶ κατέστησεν αὐτοῖς σεβαστὸν τὸ Εὐρωπαϊκὸν ὄνομα εἰς τοὺς ἰθαγενεῖς τῆς Ἀμερικῆς, μειώσας κατὰ πολὺ τὸν τρόμον καὶ τὸ μῖσος ὅπερ τὸ ὄνομα τοῦτο διήγειρεν αὐτοῖς. Ἐσπειρεν εἰς τοὺς κόλπους ἀγροίκων φυλῶν σπέρματα προόδου, ἅτινα δὲν θὰ βραδύνωσι νὰ καρποφορήσωσιν. Ἐν ἐνὶ λόγῳ ἐτίμησεν ἐν τῇ εὐρυτέρᾳ καὶ φιλοσοφικωτέρᾳ ἐννοίᾳ τὸ σεμνὸν ἀξίωμα τοῦ ἱεραποστόλου.

Ἐπὶ τὸ τέλος.

Α ΜΗΤΑΡΑΚΗΣ.

Η ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΙΝΔΟΙΣ ΠΟΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ συγγράμματος τοῦ κ. Paul Janet
ἐπιγραφομένου «Ἡ ἱστορία τῆς πολιτικῆς ἐπιστή-
μης σχετιζομένης πρὸς τὴν ἡθικὴν».

Συνίξις καὶ τέλος· ἰδί σελ. 357.

Ἐὰν ὁ Βραχμανισμὸς ὡς θεμελιώδης δόγμα ἔχῃ τὴν ἀνισότητά των τάξεων, ὁ Βουδδισμὸς ἀπ' ἐναντίας στηρίζεται ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς τῶν ἀνθρώπων ἰσότητος, καὶ εἰ μὴ προσέθετο ὡς σκοπὸν, τοῦλάχιστον ἔσχεν ὡς συνέπειαν τὴν κατάργησιν τῶν κάστεων καὶ τῆς θεοκρατίας.

Ἀλλ' ὅμως δέον ἐνταῦθα νὰ προφυλαχθῶμεν μὴ περιπέσωμεν εἰς τινὰ ὑπερβολήν. Ὁ Εὐγέ-

νιος Βουρνούφιος ὁρθῶς παρετήρησεν, ὅτι Κακιαμύνης, ὁ ἅγιος θεμελιωτὴς τῆς Βουδδικῆς θρησκείας, δὲν διενεόθη νὰ προσβάλλῃ τὴν πολιτικὴν τῶν κάστεων σύστασιν. Καθάπερ ὁ Ἰησοῦς, οὕτω καὶ ὁ Βουδδᾶς ἄλλο τι δὲν διενεόθη εἰμὴ ἡθικὴν τινὰ μεταρρύθμισιν. Εἰς τὰ ἀρχαιότατα Συναξάρια, εἰς τὰς κανονικὰς Βίβλους τοῦ Βουδδισμοῦ, αἵτινες ἐπαναλαμβάνουσι τὰ πρῶτα κηρύγματα τοῦ Κακιαμύνου οὐδεμία ἀπαντᾷ ἀντίρρησης κατὰ τῶν κάστεων· τὸναντίον δὲ φαίνεται ὅτι τὰς θεωρεῖ ὡς τι κοινῶς παραδεδεγμένον, ὅπερ οὐδόλως σκοπεῖ νὰ τροπολογῇ· ἀλλ' ἐὰν δὲν προκηρύττῃ τὴν κοινωνικὴν ἰσότητά, προκηρύττει ὅμως τὴν βάσιν ταύτης τὴν θρησκευτικὴν.

Κατὰ τὴν Βραχμανικὴν διδασκαλίαν, ἡ ἐπιστήμη, ἡ εὐλάβεια, ἡ σωτηρία τρόπον τινὰ ἐπεφυλάττοντο εἰς μόνον τὸν Βραχμᾶνον, αἱ δ' ἄλλαι τάξεις περιωρίζοντο εἰς τὰ ἐξωτερικὰ ἔργα καὶ δὲν ἐλάμβανον τὴν θρησκευτικὴν τροφήν εἰμὴ διὰ τῶν Βραχμάνων. Τὸναντίον δὲ ὁ Κακιαμύνης προσκαλεῖ τοὺς ἀνθρώπους πασῶν τῶν κλάσεων ν' ἀπολαύσωσι τοῦ ἀσκητικοῦ βίου. Βραχμᾶνοι, πένητες καὶ ἀμαθεῖς, ἐργάται, ἔμποροι, δούλοι, πάντες προσεκαλοῦντο ὑπ' αὐτοῦ ἵνα γείνωσι Βουδδᾶι, ἤτοι σοφοί, καὶ νὰ συμμετάσχωσι τῶν εἰς τὸν ἀσκητικὸν βίον ἐπηγελημένων ἀγαθῶν. Οἱ φιλόσοφοι Καπίλας καὶ Πανταδιάλης εἶχον ἤδη ἐπιληφθῇ τοῦ ἔργου τούτου, προσβάλλοντες ὡς ἀνωφελῆ τὰ ὑπὸ τῶν Βέδων παραγγελλόμενα ἐξωτερικὰ ἔργα, καὶ εἰς ταῦτα ἀντικαθιστῶντες τὴν τελετὴν τοῦ προσωπικοῦ ἀσκητισμοῦ. Ὁ Καπίλας εἶχε καταστήσει, ἂν ὅχι ἐν πράγματι, τοῦλάχιστον ἐν ἀρχῇ ἐφικτὸν τοῖς πᾶσι τὸν τίτλον τοῦ ἀσκητοῦ, ὅστις τέως ἦν τὸ συμπλήρωμα καὶ ἡ σχεδὸν ἀποκλειστικὴ προνομία τοῦ βίου τοῦ Βραχμάνου. Ὁ Κακιαμύνης καὶ προσωτέρω ἀνέθηκεν εἰς μονήρεις τινὰς φιλοσόφους τὴν διοργάνωσιν μοναχικοῦ τάγματος. Προσεκάλεσεν ἅπαντας ἀδιακρίτως τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν ἰσότητά τοῦ μοναχικοῦ βίου διὰ τῆς ὥραιας ταύτης προσφωνήσεως: «Ὁ νόμος μου εἶναι νόμος τῆς χάριτος πρὸς ἅπαντας· τί δὲ εἶναι νόμος τῆς χάριτος πρὸς ἅπαντας; εἶναι ὁ νόμος καθ' ὃν ἄθλιοι ἐπαίται γίνονται μοναχοί».

Αἱ ἀρχαὶ αὗται, καίπερ μὴ ἀπευθυνόμεναι ἀμέσως κατὰ τοῦ συστήματος τῶν κάστεων, οὐχ ἦττον ὅμως τὸ ἐκλόνιζον. Ἀφ' ἐνὸς μὲν δι' αὐτῶν ἀνεγνωρίζετο ἰσότης τις, τοῦλάχιστον ἡ πνευματικὴ, μετὰ τῶν διαφόρων κάσεων, μετὰ τινος μάλιστα ἰδιαιτέρας συμπαθείας πρὸς τὰς ὑποδεεστέρας· διότι ἐν τινι Βουδδικῷ συναξάρῳ θεός τις σκοπῶν νὰ γένῃ μοναχὸς ἐκφωνεῖ τὸν λόγον τοῦτον: «Θέλω νὰ γένω μοναχὸς καὶ νὰ ἐνασκῶ τὴν θεῖαν διδασκαλίαν, ἀλλ' εἶναι δύσκολον νὰ ἐναγκασθῇ τις τὸν μοναχικὸν

βίον, ἐὰν ἀναγεννᾶται ἐν ὑψηλῇ καὶ λαμπρᾷ οἰκογενεῇ· τοῦναντίον δὲ τοῦτο εἶναι εὐκόλον, ὅταν ἔλκῃ τὸ γένος ἐκ πτωχῶν καὶ ἀσχημῶν». Ἀφ' ἐτέρου δὲ αἱ ἀρχαὶ αὗται κατέστρεφον τὴν τάξιν τῶν Βραχμάνων, διότι κατ' αὐτὰς τὸ μοναχικὸν σχῆμα καὶ ἡ εὐλάβεια δὲν εἶναι προνομία τοῦ γένους, ἀλλὰ δικαίωμα τῆς ἀρετῆς, τῆς παιδείας καὶ τῆς ἀξίας. Τὸ ἱσραϊτικὸν σῶμα δὲν ἦτο πλέον κληρονομικὸν καὶ ἀριστοκρατικόν, ἀλλ' ἄγαμον, στρατολογούμενον ἐξ ἁπασῶν τῶν κοινωνικῶν τάξεων. Ὅθεν τὸ πρῶτον κατὰ τῆς τῶν Βραχμάνων κάστεως ἀπευθύνονται αἱ ἀρχαιόταται τοῦ Βουδδισμοῦ ἀντιρρήσεις. «Μεταξὺ Βραχμάνου καὶ ἀνθρώπου ἄλλης κάστεως, λέγει ἀρχαῖον συναξάριον, δὲν ὑφίσταται ἡ διαφορὰ ἐκείνη ἡ μετὰ τῆς τοῦ λίθου καὶ τοῦ χρυσοῦ, μετὰ τῆς τοῦ σκότους καὶ τοῦ φωτός ἐνυπάρχουσα. Καὶ τὸντι ὁ Βραχμᾶνος οὔτε ἐκ τοῦ αἱθέρος ἐξῆλθεν, οὔτε ἐκ τοῦ ἀνέμου· οὐδὲ τὴν γῆν διέσχισεν, ἵνα προβῇ εἰς φῶς. Ἀλλ' ἐγεννήθη ἐκ γυναικείας νηδύος ὡς ὁ ποταμὸς ἀνθρώπου. Ποῦ βλέπετε λοιπὸν τὴν αἰτίαν τῆς εὐγενείας τοῦ μὲν, καὶ τῆς ἀγενείας τοῦ δέ; Αὐτὸς οὗτος ὁ Βραχμᾶνος ὅταν ἀπαθάνῃ ἐγκαταλείπεται ὡς τι εὐτελὲς καὶ ἀκάθαρτον· ὑπόκειται εἰς τοὺς αὐτοὺς νόμους εἰς οὓς καὶ αἱ τῶν ἄλλων κάστεων. Ποῦ εἶναι λοιπὸν ἡ διαφορὰ;»

Τὸ αὐτὸ αἶσθημα τῆς ἰσότητος ἐκδηλοῦται καὶ ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐκφωνηθέντι ὑπὸ τοῦ Ἀκόκα, τοῦ μεγίστου βασιλέως τοῦ Βουδδισμοῦ, ὅστις ἐχρημάτισεν οὕτως εἰπεῖν ἄλλος Κωνσταντῖνος. . . . «Ἐκεῖνος εἶναι σοφός, λέγει, ὅστις δὲν βλέπει διαφορὰν μετὰ τῶν σωματικῶν τοῦ ἡγεμόνος καὶ τοῦ δούλου. . . . Μόνα τὰ κοσμήματα καὶ ὁ καλλωπισμὸς ἀποτελοῦσι τὴν ὑπεροχὴν τοῦ ἐνὸς ἐπὶ τοῦ ἄλλου σώματος. Ἀλλὰ τὸ ἐν τῷ κόσμῳ τοῦτω οὐσιώδες εἶναι τὸ δυνάμενον νὰ εὐρεθῇ καὶ ἐν εὐτελεῖ σώματι, ὅπερ οἱ σοφοὶ ἀφείλουσι ν' ἀσπάζωνται καὶ νὰ τιμῶσι». Μνημονεύσωμεν προσέτι καὶ τὸ θελτικὸν τοῦτο συναξάριον: «Ἡμεῖς τινὰ Ἀνάγδας, ὁ ὑπέρβητος τοῦ Κακιαμύνη, συναντήσας νεάνιδα ἐκ τῆς φυλῆς τῶν Χανδάλων ἀντλούσαν ὕδωρ, ζητεῖ παρ' αὐτῆς νὰ πίνῃ. Ἀλλ' ἡ νεῆνις, φοβηθεῖσα μὴ μιάνῃ αὐτὸν διὰ τοῦ συγχρωτισμοῦ τῆς, τὸν εἰδοποιεῖ ὅτι ἐγεννήθη ἐν τῇ κάστει τῶν Ματάγγων καὶ ὅτι δὲν εἶναι θεμιτὸν αὐτῇ νὰ πλησιάζῃ εἰς μοναχόν. — Δὲν σ' ἐρωτῶ, ἀδελφὴ μου, οὔτε περὶ τῆς κάστεως οὔτε περὶ τῆς οἰκογενείας σου, ἀλλὰ σοῦ ζητῶ ὕδωρ, ἂν δύνασαι νὰ μοὶ δώσῃς ἐξ αὐτοῦ. — Ἡ νεῆνις συνέλαβεν ἔρωτα πρὸς τὸν Ἀνάγδα, κατόπιν δὲ ἀσπασθεῖσα τὸ θρησκευμα τοῦ Βουδδᾶ, ἐγένετο μοναχή».

Ὁ φαιότερον ὁ Βουδδισμὸς διεκνήχθη συστηματικῶς κατὰ τῆς συστάσεως τῶν κάστεων, μνημονεύεται δὲ πραγματικῶς τις ἐριστικὴ, τὸ Βαδίζακούχι, συγγραφθεῖσα ἐν ἐποχῇ ἀγνώστῳ, ἀλλ

ἀρχαία, ὑπὸ τινος μοναχοῦ Βουδδιστοῦ, κατὰ τῆς θεσμοθεσίας τῶν κάστεων. Αἱ ἀντιρρήσεις τοῦ Βουδδισμοῦ εἰσι διτταί· αἱ μὲν παραλαμβάνονται ἐκ τῶν σεβαστωτέρων βιβλίων αὐτῶν τῶν Βραχμάνων, αἱ δὲ στηρίζονται ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς φυσικῆς ἰσότητος πάντων τῶν ἀνθρώπων. Ὁ συγγραφεὺς δεικνύει διὰ μαρτυριῶν ἀναφερομένων ἐκ τῶν Βέδων, τοῦ Μανού καὶ τοῦ Μαχα-βαράτα, ὅτι ἡ ιδιότης τοῦ Βραχμάνου δὲν εἶναι συμφυῆς οὔτε μετὰ τῆς ἐν ἡμῖν ζώσης ἀρχῆς οὔτε μετὰ τοῦ σώματος ἐν ᾧ ἐδρεύει ἡ ἀρχὴ αὐτή, καὶ ὅτι οὔτε ἐκ τῆς γεννήσεως πηγάζει οὔτε ἐκ τῆς ἐπιστήμης, οὔτε ἐκ τῶν ἱεροτελεστιῶν, οὔτε ἐκ τῆς τηρήσεως τῶν ἠθικῶν καθηκόντων, οὔτε ἐκ τῆς γνώσεως τῶν Βέδων. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ιδιότης αὕτη οὔτε συμφυῆς εἶναι, οὔτε ἐπίκτητος, ἄρα δὲν ὑπάρχει ἡ μᾶλλον ἅπαντες δύνανται νὰ γένωσι κάτοχοι αὐτῆς· διότι, κατὰ τὸν συγγραφέα, ἡ ιδιότης τοῦ Βραχμάνου εἶναι κατὰστασις καθαρότητος ἐχούσης τὴν ἐκθαμβοῦσαν λευκότητα τοῦ ἀνθους τῆς Ἰάσμης. Ἐπιμένει δ' ἐξελέγχων τὸ παράλογον τοῦ νόμου τοῦ ἀπαγορεύοντος εἰς τὸν Σούδραν τὸ δικαίωμα τοῦ νῆ προσέλθῃ εἰς τὸν μοναχικὸν βίον, διότι δὴθεν προορισμὸς αὐτοῦ εἶναι νὰ δουλεύῃ τοῖς Βραχμάνοις. Τέλος δὲ τὰ φιλοσοφικὰ αὐτοῦ ἐπιχειρήματα ἀπευθύνονται κυρίως κατὰ τοῦ μύθου τοῦ παριστάνοντος τὰς τέσσαρας κάστες διαδοχικῶς ἐξερχομένης ἐκ τῶν τεσσάρων μελῶν τοῦ σώματος τοῦ Βράμα, ἐκ τῆς κεφαλῆς, τῶν θραχιόνων, τῆς γαστρὸς καὶ τῶν ποδῶν αὐτοῦ. «Τὸ kudumbava καὶ τὸ Panava, (ὀνόματα δένδρων), λέγει, φέρουσι καρποὺς ἐκφυομένους ἐκ τῶν κλάδων τοῦ καυλοῦ, τῶν διαρθρώσεων καὶ τῶν ριζῶν· καὶ ὅμως οἱ καρποὶ οὗτοι δὲν διαστέλλονται ἀλλήλων, οὐδὲ δύναται τις νὰ εἴπῃ ὁ μὲν τῶν καρπῶν τούτων εἶναι ὁ Βραχμᾶνος, ὁ δὲ ὁ πολεμιστής, ὁ δὲ ὁ γεωργός, ὁ δὲ ὁ δοῦλος· διότι ἅπαντες εἰσὶν ἐκ τοῦ αὐτοῦ δένδρου. Δὲν εἶναι λοιπὸν τέσσαρες τάξεις, ἀλλὰ μία μόνη.

Παρατηροῦμεν ὅτι ἡ Ἀνατολὴ διὰ τινος ἐσωτερικῆς καὶ ὅλως αὐθορμήτου ἐργασίας, ἐφθασεν εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς τῶν ἀνθρώπων ἰσότητος, ἢ τοῦλάχιστον τῆς θρησκευτικῆς. Διὰ μόνης τῆς συστάσεως τοῦ ἀγάμου βίου τῆς ἱερατικῆς τάξεως, οἱ Βραχμᾶνοι ἀπώλεσαν τὰς κληρονομικὰς αὐτῶν προνομίας· ἡ σωτηρία κατέστη ἀναγκαίως προσιτὴ τοῖς πᾶσι, διότι ἡ ἱερατικὴ τάξις δὲν ἠδύνατο νὰ στρατολογηθῇ αὕτη ἀφ' ἐαυτῆς κληρονομικῶς. Ὅθεν ἐνῶ ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ ἡ ἀγάμια κατέστη τὸ ἰσχυρότερον ὄπλον τῆς Ἑκκλησίας ὅπως διαζευχθῇ τῆς πολιτικῆς κοινωνίας καὶ σχηματίσῃ σῶμα ἀνεξάρτητον, ὑπέρτερον τῶν μεθορίων καὶ τῶν νόμων, ἀπ' ἐναντίας ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἐγένετο μέσον ἀπελευθερώσεως, ἀνοίγον εἰς ἅπαντας τὸ τῆς ἱερωσύνης στάδιον. Καὶ μὲν καταστρέφων ὁ Βουδδισμὸς τὴν τάξιν τῶν

ἱερέων δὲν συγκατέστρεψε καὶ τὰς ἄλλας· ἀλλ' ἱκανὸν ἤδη ἐτελέσθη κατόρθωμα διὰ τῆς καταργήσεως τῆς θεοκρατίας καὶ διὰ τῆς θρησκευτικῆς ἀπελευθερώσεως τῶν πτωχῶν καὶ καταδυναστευομένων.

Οὐχὶ δὲ μόνον ἐνεκα τῆς ἀρχῆς τῆς θρησκευτικῆς ἰσότητος ὁ Βουδδισμὸς ἐγένετο πρόοδος καὶ τελειοποίησις τοῦ Βραχμνισμοῦ, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἐξαισίας ἀναπτύξεως ἣν παρέσχετο εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς φιλανθρωπίας, τῆς ἀδελφότητος, αἵτινες ἐμπεριείχοντο μὲν ἤδη ἐν δυνάμει τοῖς νόμοις τοῦ Μανού, ἀλλ' ἀποτόμως κατεστέλλοντο διὰ τῆς ἀπεχθοῦς ἀρχῆς τῶν κάστεων. Καθὰπερ ὁ Χριστιανισμὸς μετεμόρφωσε τὸν Μωσαϊσμὸν ἀποβαλὼν πᾶν εἶ τι εἶχεν ὑπαγορεύσει ἡ ἀρχαία ὠμότης, καὶ ἀναπτύξας τὰ εὐγενέστερα γοιχεῖα ἐκείνης τῆς ἠθικῆς, οὕτω καὶ ὁ Βουδδισμὸς ἀναπτύσσει, ἀποκαθαίρει, ἐξευγενίζει, ἀπαλύνει τὴν ἠθικὴν τοῦ Βραχμνισμοῦ. Καθὰπερ ὁ Χριστιανισμὸς οὕτω καὶ ὁ Βουδδισμὸς εἶναι διδασκαλία παρακλήσεως. «Ὅστις ζητεῖ καταφύγιον εἰς τὸν Βούδδαν, ἐκεῖνος γινώσκει τὸ ἀσφαλέςτερον ἄσυλον, ἐκεῖσε δ' ἀφικόμενος ἀπαλλάττεται πάσης ὀδύνης». Οὕτω καὶ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς λέγει ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ· «Δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, καὶ ἐγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς». Ὁ Βουδδισμὸς εἶναι διδασκαλία ταπεινοφροσύνης. «Τὰ ἐν τῷ βίῳ ἀγαθὰ ὑμῶν ἔργα, ὦ μοναχοί, λέγει ὁ Βούδδας, ἀποκρύπτετε, τὰς δὲ ἀμαρτίας ὑμῶν ἀποκαλύπτετε». Οὕτω καὶ τὸ Εὐαγγέλιον· «Ὅταν νηστεύητε, μὴ γίνεσθε, ὥσπερ οἱ ὑποκριταί, σκυθρωποί... Σὺ δὲ νηστεύων ἄλειψαι σου τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι». Ἐτι δὲ ὁ Βουδδισμὸς διδάσκει τὴν σωφροσύνην, τὴν ἀγάπην, τὴν εὐσέβειαν, τὴν συγχώρησιν τῶν ἀδικιῶν, καθὰπερ τοῦτο ἀποδεικνύουσι πλεῖστα ὅσα συναξάρια· ἐκ τούτων δὲ ἐκλέγομεν τινὰ, ὧν τὸ ποιητικὸν κάλλος ἰσοφαρίζει πρὸς τὸ ἠθικόν.

Ἰδοὺ, π.χ., ἡ παραβολὴ ἐν ᾗ τὸ πνεῦμα τῆς πραότητος καὶ τῆς ἀγάπης ἐκφράζεται λυρικώτατα καὶ ἐμφαντικώτατα. Ἐμπορὸς τις Πούρνας τοῦνομα ἔρχεται νὰ συμβουλευθῇ τὸν Βούδδαν περὶ τῆς ὁδοιπορίας ἣν προτίθεται νὰ διανύσῃ εἰς χώραν κατοικουμένην ὑπὸ βαρβάρων καὶ ἀνημέρων ἀνθρώπων. «Εἰσί, λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ θεός, ἄνθρωποι παράφοροι, σκληροὶ, ὀργίλοι, μανιακοὶ, αὐθάδεις. Ἐὰν σοὶ ἀποτείνωσι κατὰ πρόσωπον λόγους ἀποτόμους καὶ βαναύσους, ἐὰν παροργισθῶσιν ἐναντίον σου, τί θὰ νομίσης περὶ αὐτῶν;— Ἐὰν μοὶ ἀποτείνωσι κατὰ πρόσωπον λόγους αἰσχροὺς, βαναύσους, ἀποτόμους, ἰδοὺ τί θὰ νομίσω· ὅτι εἰσὶ θεβαίως ἄνθρωποι ἀγαθοί, διότι μοὶ ἀποτείνουσι κατὰ πρόσωπον λόγους αἰσχροὺς, ἀλλ' οὔτε διὰ τῆς χειρὸς, οὔτε διὰ λιθοβολήματος μὲ πλῆττουσιν.— Ἀλλ' ἐὰν διὰ τῆς χειρὸς καὶ διὰ λιθοβολήματος σὲ πλῆ-

ξῶσι, τί θὰ νομίσης;— Ὅθ' ὑπολάβῃς ὅτι εἰσὶν ἄνθρωποι ἀγαθοὶ καὶ πρᾶτοι, διότι μὲ πλῆττουσι διὰ τῆς χειρὸς καὶ διὰ λιθοβολήματος, ἀλλ' οὐχὶ διὰ τῆς βλάβδος, οὐδὲ διὰ τοῦ ξίφους.— Ἀλλ' ἐὰν σὲ πλῆξωσι διὰ τῆς βλάβδος ἢ διὰ τοῦ ξίφους, τί θὰ νομίσης;— Ὅτι εἰσὶν ἄνθρωποι ἀγαθοὶ καὶ πρᾶτοι, διότι μὲ πλῆττουσι διὰ τῆς βλάβδος καὶ τοῦ ξίφους, ἀλλὰ δὲν μὲ ἀποκτείνουσιν.— Ἀλλ' ἐὰν σὲ ἀποκτείνωσι, τί θὰ νομίσης περὶ τούτου;— Ὅτι εἰσὶν ἄνθρωποι ἀγαθοὶ καὶ πρᾶτοι, διότι μὲ ἀπαλλάττουσι διὰ βραχείας ὀδύνης τοῦ σώματος τούτου, τοῦ ἐμπεπλησμένου ῥύπου καὶ ἀκαθαρσίας.— Ἐστὼ, ἐστὼ, Πούρνα, λέγει ὁ Βούδδας, δύνασαι νὰ ἐγκατασταθῇς εἰς τὴν χώραν ἐκείνων τῶν βαρβάρων· ἀπαλλαχθεὶς, ἀπάλλαξον· περαιωθεὶς εἰς τὴν ἐτέραν ὁχθὴν, περαιώσον καὶ τοὺς ἄλλους· παρηγορηθεὶς, παρηγόρησον· ἀφικόμενος εἰς τὸν ἐντελῆ Νιρβάναν, καθοδήγησον καὶ τοὺς ἄλλους».

Οὐδ' ἐν αὐτῷ τῷ Χριστιανισμῷ ἀπαντῶσιν ἠθικώτερα ἀξιώματα, περικαλλέστερα παραδείγματα σωφροσύνης, εὐσεβείας καὶ ἀγάπης, ἢ τὰ ἐν τοῖς ἐφεξῆς δύο συναξάριοις περιεχόμενα. Ἐταίρα τις περιβόητος διὰ τὰ θέλητρά της, τοῦπικλὴν Βασαδάττα, συλλαμβάνει ἔρωτα πρὸς τὸν υἱὸν ἐμποροῦ, νέον εὐσεβῆ καὶ ἀγνόν, καὶ διὰ τῆς θεραπείας της μεταπέμπεται αὐτόν. «Ἀδελφὴ μου, ἀπαντᾷ πρὸς αὐτὴν ὁ νέος, δὲν εἶναι καιρὸς νὰ σ' ἐπισκεφθῶ». Πέμπει πρὸς αὐτὸν ἐκ δευτέρου τὴν ὑπηρετρίαν αὐτῆς. «Ἀδελφὴ μου, ἐπαναλαμβάνει ὁ νέος, δὲν εἶναι καιρὸς νὰ σ' ἐπισκεφθῶ». Ἐν τῷ μετὰξὺ δὲ ἡ ἐταίρα περιπίπτει εἰς ἐγκλημα, καὶ κατὰ διαταγὴν τοῦ βασιλέως δεινῶς ἀκρωτηριάζεται, ὥστε τὸ εἶδος αὐτῆς καθίσταται φρικῶδες καὶ ἄμορφον· οὕτω δ' ἔχουσα ἐγκαταλείπεται ἐν τινι κοιμητηρίῳ. Τῆς εὐκαιρίας ταύτης δρᾷττεται ὁ νέος ἔμπορος ὅπως μεταβῇ εἰς ἐπίσκεψίν της. «Ἀπώλεσε, λέγει, τὴν ὑπερφάνειαν, τὸν ἔρωτα καὶ τὴν εὐθυμίαν της· τῶρα εἶναι καιρὸς νὰ τὴν ἴδω». Ἡ ἀθλία, βλέπουσα αὐτόν, λέγει· «Υἱὲ τοῦ κυρίου μου, ὅτε τὸ σῶμά μου ἦν γλυκὺ ὡς τὸ ἄνθος τοῦ λωτοῦ, ὅτε ἦν κεκαλλωπισμένον καὶ πλουσίως ἐνδεδυμένον, ἔσχον τὴν κακοτυχίαν νὰ μὴ σὲ ἴδω. Σήμερον, διὰ τί ἔρχεσαι ἐνταῦθα νὰ θεωρήσης σῶμα μεμολυσμένον μὲ αἷμα καὶ θόρυβον;— Ἀδελφὴ μου, ἀπεκρίνατο ὁ νέος, δὲν ἤλθον προλαβόντως εἰς ἐπίσκεψίν σου προσελκυσθεὶς ὑπὸ τοῦ ἔρωτος τῆς ἡδονῆς, ἀλλ' ἔρχομαι σήμερον ἵνα γινῶ τὴν ἀληθινὰ φύσιν τῆς γυναικὸς, ἥτις εἶναι τὸ ἄθλιον ἀντικείμενον τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἀπολαύσεως». Ἐπειτα τὴν παρηγορεῖ διὰ τῆς τοῦ νόμου διδασκαλίας· οἱ λόγοι αὐτοῦ ἐπαναγοῦσι τὴν ἡρεμίαν εἰς τὴν ψυχὴν τῆς δυστήνου γυναικὸς, ἥτις ἀποθνήσκει δολοφονοῦσα πίστιν εἰς τὸν Βούδδαν, ἵνα παρευθὺς ἀναγεννηθῇ μετὰξὺ τῶν θεῶν.

Ὅσονδήποτε συγκινητικὸν καὶ ἂν ᾖ τὸ συναξάριον τοῦτο, ἐλαττοῦται ὁμῶς ὡς πρὸς τὸ τοῦ Κουνάλα, τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλέως Ἀκόκα. Τοῦτο δὲ, εἴτε ἱστορικόν, εἴτε μὴ, συνάπτει θεβαίως πάντα τὰ εἶδη τοῦ κάλλους.— Ἡ μητρὶς τοῦ Κουνάλα, καθὰπερ ἡ ἐταίρα τοῦ προηγουμένου συναξαρίου, ἐμμανῶς ἐρᾷται τοῦ νέου τούτου ἡγεμονόπαιδος· καὶ ἡ ἐξ Ἰνδίας αὕτη Φαίδρα ἐκφράζει τὸ πάθος της διὰ τοῦ φλογερωτέρου τρόπου, ὅν ὁ Εὐριπίδης καὶ ὁ Ῥακίνας δὲν ὑπερέβησαν.

«Εἰς τὴν θέαν τοῦ χαριεστάτου προσώπου σου, τοῦ ὠραίου σώματος καὶ τῶν γοητευτικῶν ὀφθαλμῶν σου, ὅλη καταφλέγομαι, ὡς τὸ ἀπεξηραμμένον ἄχυρον, ὅπερ κατανάλισκει ἡ πυρκαϊὰ τοῦ δάσους». Ὁ Κουνάλας, ὡς ἄλλος Ἰππόλυτος, ἀπαντῶν πρὸς αὐτὴν ἐκφέρει τοὺς ὠραίους τούτους καὶ γενναίους λόγους· «Μὴ λέγε ταῦτα ἐνώπιον υἱοῦ, διότι σὺ εἶσαι πρὸς ἐμὲ μήτηρ· παραίτησον τὸ παράφορον τοῦτο πάθος· ὁ ἔρως οὗτος ἄγει σε εἰς τὸν ἄδην». Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀθλίη γυνὴ ἐπιμένει καὶ τὸν πιέζει, «Ὁ μῆτέρ μου, λέγει ὁ ἡγεμονόπαις, προτιμῶ τὸν θάνατον μένων ἄγνός. Δὲν ἀνέχομαι βίον ὅν οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες εὐρίσκουσιν ἐπιλήψιμον». Ἐν τούτοις ἡ βασιλίσσα ἐπιτυχᾶνει παρὰ τοῦ συζύγου της τὴν ἄδειαν ἵνα βασιλεύσῃ ἐπὶ μίαν ἐβδομάδα· ὥφεται ἐκ τῆς παραχωρήσεως τῆς ἀδείας ταύτης ἵνα καταδικάσῃ τὸν βασιλόπαιδα Κουνάλαν εἰς τὴν τῶν ὀφθαλμῶν ἐξόρυξιν. Ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ δῆμιοι ἀπαρνοῦνται νὰ ἐκτελέσωσι τὴν ἀπάνθρωπον ταύτην διαταγὴν, κορυφάζοντες· «Δὲν ἔχομεν τὸ θάρρος». Ἀλλ' ὁ βασιλόπαις, νομίζων ὅτι κατὰ διαταγὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐπιβάλλεται αὐτῷ ἡ θάνατος αὕτη, τοὺς προσκαλεῖ εἰς ὑπακοήν, καὶ δωρούμενός τι αὐτοῖς, «Ἐκτελέσατε τὸ καθήκόν σας, λέγει, εἰς ἀντάλλαγμα τοῦ δωρήματος τούτου». Ἀλλ' αὐτοὶ ἐπιμένουσιν εἰς τὴν ἄρνησιν, ὥστε ἐδέησεν ἵν' ἀνατεθῇ ἡ ἐκτέλεσις τῆς ἀπηνόους ταύτης καταδίκης εἰς τινὰ τῶν παρατυχόντων. Πρῶτον ἐξορύσσεται ὁ ἔτερος τῶν ὀφθαλμῶν· ὁ ἡγεμονόπαις ζητεῖ νὰ τῷ δοθῇ, καὶ λαμβάνων αὐτόν εἰς τὰς χεῖρας, «διὰ τί λοιπὸν, λέγει αὐτῷ, δὲν βλέπεις πλέον τὰ σχήματα ὡς ἀρτίως τὰ ἐβλεπες, παχυλὲ βολβὲ ἐκ σαρκός; Πόσον ἐξαπατῶνται οἱ ἄφρονες οἵτινες εἰς σὲ προσηλοῦνται, λέγοντες, εἶναι τὸ ἐγὼ μου!» Ὅτε δὲ ἀμφότεροι οἱ ὀφθαλμοὶ ἐξωρύχθησαν, ὁ Κουνάλας ἀναβοᾷ· «Ὁ σάρκινος ὀφθαλμὸς μοὶ ἀφῆρθε, ἀλλ' ἀπέκτησα τοὺς τελείους ὀφθαλμούς τῆς σοφίας. Ἐὰν ἐγενόμην ἔκπτωτος τῆς ὑπερτάτης μεγαλειότητος, ἐκτῆσάμην τὴν τοῦ νόμου κυριαρχίαν». Πληροφορηθεὶς δὲ, ὅτι οὐχὶ ὁ πατήρ, ἀλλ' ἡ μητρὶς αὐτοῦ διέταξεν ἵνα ὑποστῇ τὴν φρικτὴν ταύτην καταδίκην, δὲν ἐκφέρει πρὸς αὐτὴν εἰμὴ λόγους συγχωρήσεως· «Εἴθε ἡ βασιλίσσα, ἥτις ἐκασφαλίζει εἰς ἐμὲ

τοσούτον μέγα ὄφελος, εἴθε νὰ διατηρήσῃ ἐπὶ μῆκιστον τὴν εὐδαιμονίαν, τὴν ζωὴν καὶ τὸ κράτος!»

Ἡ νέα αὐτοῦ σύζυγος, εἰδοποιηθεῖσα περὶ τῆς βασάνου του, ἐν τῇ ἀπογνώσει αὐτῆς ῥίπτεται εἰς τοὺς πόδας του, αὐτὸς δὲ τὴν παρηγορεῖ· «Παῦσον κλαίους, μὴ γίνου ὅλως ἔκδοτος εἰς τὴν θλίψιν· ἕκαστος ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ συγκαμίζει τὴν ἀμοιβὴν τῶν ἰδίων αὐτοῦ πράξεων». Ὁ βασιλεὺς τέλος πάντων, πληροφορηθεὶς περὶ τῆς ἐπαχθοῦς καταχρήσεως ἣν ἡ σύζυγος αὐτοῦ ἐποίησατο τῆς ἀνατεθείσης αὐτῇ βασιλικῆς ἐξουσίας, θέλει νὰ τὴν παραδώσῃ εἰς τὰ βασανιστήρια. Ὁ Κουνάλας προσπίπτει πρὸ τῶν ποδῶν αὐτοῦ ἐξαιτούμενος συγχώρησιν τῆς ἐνόχου. «Πρᾶξον κατὰ τοὺς κανόνας τῆς τιμῆς, καὶ μὴ ἀποκτείνῃς γυναῖκα. Δὲν εἶναι ἀμοιβὴ μεγάλητέρα τῆς ἐπακολουθοῦσης τὴν εὐμένειαν. Ἡ ὑπομονή, Κύριε, ἐξυμνήθη ὑπὸ τοῦ Νεγάτα...» Ὁ βασιλεὺς, δὲν αἰσθάνομαι παντάπασιν ὀδύνην, καὶ πρὸς τὴν οὕτω σκληρῶς προσενηχθεῖσάν μοι, πρὸς τὴν ἐξορίζασάν μου τοὺς ὀφθαλμούς μου, ἡ καρδιά μου ἄλλο τι δὲν ὑποτρέφει εἰμὴ αἰσθημα εὐμενείας. Εἴθε δὲ ἐν ὀνόματι τῆς τῶν λόγων μου ἀληθείας οἱ ὀφθαλμοί μου νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν προτέραν αὐτῶν κατάστασιν». Μόλις δ' ἐξήνεγκε τοὺς λόγους τούτους, καὶ ἰδοὺ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἀνεκλήσαντο τὴν προτέραν αὐτῶν λαμπρότητα.

Τοιοῦτον εἶναι τὸ ὥραϊον τοῦτο συναξάριον ὑπερπάρχει ἡμῖν ἐν ἐπιτομῇ οἷον πίνακα ἀπασῶν τῶν ἀρετῶν, τῆς σωφροσύνης, τῆς εὐσεβείας, τῆς ὑπομονῆς, τῆς περιφρονήσεως, τῶν ἀληθῶν, τῆς συγχωρήσεως τῶν προσβολῶν, ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις ἀφελῆς τις καὶ ἀνεπιτήδευτος χάρις ἐπιπροστίθῃ γοητεῖαν ἄφατον. Ἀπαντῶμεν εἰς τοὺς βίους τῶν ἀγίων ἀφήγησιν ταύτης ὑπερτέραν;

Δυσκόλως δύναται τις νὰ ὑπερακοντίσῃ τὸν Βουδδισμόν κατὰ τὸ ἠθικὸν μεγαλεῖον. Ἀλλὰ, καθάπερ πᾶσα θρησκευτικὴ διδασκαλία ἀσχολεῖται μᾶλλον περὶ τὰ εἰδῖα ἢ τὰ ἐγκόσμια ἀγαθὰ, οὕτω καὶ ὁ Βουδδισμὸς, καθ' ὅσον εἶναι δυνατὸν ἡμῖν νὰ συμπεράνωμεν ἐκ τῶν ἱστορικῶν ὑπομνημάτων, σχεδὸν οὐδένα λόγον ἐποιήσατο τῶν πολιτικῶν καὶ πρακτικῶν ἀρετῶν ἐφ' ὧν στηρίζεται ἡ τάξις τῶν ἀνθρωπίνων κοινωνιῶν· διέπλασε μὲν ἀγίους, οὐδέποτε ὅμως διενόησεν νὰ διαπλάσῃ πολίτας. Καθόλου μὲν ἡ Ἀνατολή, ἰδίᾳ δὲ ἡ Ἰνδία, δὲν ἐγνώρισε τὴν ἰδέαν τῆς Πολιτείας. Ὁ ὑπερβολικὸς ἰδανισμὸς ἀπέσπα τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τῆς πατρίδος καὶ τῶν πρὸς αὐτὴν καθηκόντων. Ἡ ζωὴ ἐθεωρεῖτο ὡς τι κακόν, οὗ τινος δέον νὰ ἀπαλλάττεται τις ὅσον ἐνεστι τάχιον καὶ πληρέστερον. Ἡ πατρίς καὶ οἱ νόμοι αὐτῆς παρεωρῶντο ὡς οὐδενὸς λόγου ἄξιοι. Ἦν δὲ μεταχειρισθῶμεν χριστιανικὴν φρά-

σιν, ἡ μόνη πόλις τοῖς σοφοῖς τῶν Ἰνδῶν εἶναι ἡ οὐρανία. Παρ' οὐδὲν δὲ τίθενται τὴν ἐπίγειον πόλιν, τὴν ἐθνικὴν ἀνεξαρτησίαν, τὴν ἐλευθερίαν, τὸ δημόσιον συμφέρον. Μόνη ἡ Κίνα ἐν τῇ Ἀνατολῇ φαίνεται ὅτι ἔσχεν ἰδέαν τινὰ τοῦ πολιτικοῦ δικαίου. Ἀλλ' εἰς τὴν Εὐρώπην, ἰδίᾳ δὲ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὁφείλεται κυρίως ἡ μεγάλη τοῦ πολιτικοῦ ἐννοια.

Θ. ΚΑΡΟΥΣΟΣ.

ΤΙΕΡ ΚΑΙ ΔΥΦΩΡ

Ἐσχάτως ἀπεβίωσεν ἐν Παρισίοις λογία γαλλίς, ἡ Μαρία Κόμησσα d'Agoult, γνωστὴ γυνὴ εἰς τὸν φιλολογικὸν κόσμον ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Δανιὴλ Στέρν.

Μεταξὺ τῶν διαφόρων συγγραμμάτων αὐτῆς ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον τοῦτο ἐξέδωκεν, ἀξιοσημείωτος εἶναι ἡ παρ' αὐτῆς συγγραφεῖσα Ἱστορία τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1848 διὰ τὴν ἑν αὐτῇ ἐκδηλουμένην συμπαθείαν τῆς συγγραφέως πρὸς τὰ δόγματα τῶν κοινωνιστῶν καὶ διὰ τὰς κρίσεις αὐτῆς περὶ τοῦ χαρακτῆρος διαφόρων πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὧν μεταξὺ ὁ Τιέρ καὶ ὁ Δυφώρ, ὁ ἄρτι ἀναδειχθεὶς Πρόεδρος τοῦ νέου δημοκρατικοῦ τῆς Γαλλίας ὑπουργείου.

Καὶ περὶ μὲν τοῦ Τιέρ, εἰς οὗ τὴν ἐπίδρασιν ἡ περὶ τῆς ὁ λόγος συγγραφεῖς ἀποδίδει τὸ ψήφισμα τῆς Συντακτικῆς Συνελεύσεως τοῦ 1848, τὸ περὶ τῆς εἰς δίκην παραπομπῆς τοῦ Λουὶ Βλαγκ καὶ Κωσσιδιέρ ὡς ὑποκινητῶν τῆς φοβερᾶς ἐκείνης στάσεως τοῦ Ἰουνίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, τῆς παρὰ τοῦ Καβαϊνιάκ μετὰ τοσαύτης αἰματοχυσίας καταβληθείσης, λέγει τάδε:

«Ἐκπληκτος κατ' ἀρχὰς ἐκ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ Φεβρουαρίου ὁ Κ. Τιέρ ἀνέλαβε τὴν εἰς ἑαυτὸν ἄκραν ἐκείνην πεποίθησιν καὶ τὸ τοῦ πνεύματος εὐρηματικόν, τὰ ἀποτελοῦντα τὸ μέγιστον μέρος τῆς δυναμείας του. Δὲν ὤφειλεν ἄλλως τε νὰ παλαίσῃ πολὺ πρὸς ἑαυτὸν ἵνα εὐχαριστηθῇ εἰς τὴν δημοκρατικὴν τοῦ πολιτεύματος μορφήν, καθότι αὕτη δὲν προσέβαλεν ἐν αὐτῷ οὔτε ἀρχὰς οὔτε θεμελίους ἐρριζωμένα ἀισθήματα. Καὶ ἐκ τῆς καταγωγῆς καὶ ἐκ τῆς ἀνατροφῆς καὶ ἐκ τῶν συγγραμμάτων καὶ ἐκ τῆς φιλοδοξίας αὐτοῦ ὁ Τιέρ ἀπέκλινε μᾶλλον εἰς τὸ ἀγαπᾶν τὴν ἐπαναστάσιν. Δὲν ἐνέκειτο εἰς τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου τούτου τὸ νὰ ἐρίξῃ πολὺ μετὰ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ τὸ νὰ ζητῇ παρ' αὐτῆς αὐστηρὸν λόγον διὰ τὰς πλάνας αὐτῆς. Ὡς ἱστορικὸς τὴν εἶχεν ἐξηγήσει καὶ ἐπιδοκιμάσει μέχρι τοῦ Δανιὴλ Στέρν, ὡς πολιτικὸς ἀνὴρ εἶχε καταπολεμήσει ἐν τῷ ὀνόματι αὐτῆς τὴν πολιτικὴν τῶν μετριοφρόνων. Ἡ κρίσις, ἡ τὴν πολιτικὴν ταύτην ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ἀντιπάλου αὐτοῦ Γκιζὼ ἀνατρέψασα, ἐδικαίου μέ-

χρι τινὸς σημείου τὴν ἰδίαν αὐτοῦ πολιτικὴν, ἐμάντευε δ' οὗτος, ὅτι εἰ μὴ ἀπροσδόκητος περιστάσις ὑπῆρχον, δὲν θὰ ἐβράδυνε ν' ἀποκτήσῃ πάλιν μεγίστην ἐπιβρόχην, ὑπὸ πολιτεύμα φιλελεύθερον. Φιλόπατρις εἰς ἄκρον, ἐφρόνει ὅτι ἡ ἐπαναστατικὴ πολιτικὴ ἐμελλε ν' ἀνυψώσῃ ἐν Εὐρώπῃ τὸ γόητρον τῆς Γαλλίας. Ῥήτωρ καὶ συγγραφεὺς τί ἠδύνατο αὐτὸς νὰ ζημιωθῇ ἐκ τῆς ἀνιδρύσεως κοινοβουλευτικῆς δημοκρατίας; Οὐδὲ ὁ θεσμὸς τῆς προεδρίας αὐτῆς ἐδύνατο νὰ δυσχερῆσθαι ἀνδρὰ εἰς ὃν ἡ περιουσία, ἡ εἰκανότης καὶ ἡ μεγάλη αὐτοῦ φήμη ἐπέτρπον ν' ἀποβλέψῃ εἰς αὐτήν. Τούτου ἐνεκα ὁ Τιέρ δὲν ἔχασε τὸν καιρὸν τοῦ μεμψιμοιρῶν, ἀλλὰ ζήτησας τὰς ψήφους τῶν ἐκλογέων του διὰ τὴν Συντακτικὴν Συνέλευσιν ἐδήλωσε διαβρόχην ἣν εἶχε πρόθεσιν νὰ μὴ μείνῃ μακρὰν τῆς νέας τύχης τῆς πατρίδος του. Προσέχων εἰς πάντα τὰ ἐπέριξ αὐτοῦ γινόμενα καὶ κατιδὼν ὅτι δὲν ἐπέτυχε τὴν πρώτην φορὰν ἐνεκα τῆς πρὸς αὐτὸν δυσμενείας τοῦ κλήρου, προσῆλθε μετὰ σεβασμοῦ αὐτὴν τὴν φορὰν εἰς τοὺς κληρικούς, μήτε ὑποσχέσεων μήτε ὑποκλίσεων φειδόμενος, ὅπως κερδίσῃ τὴν εὐμένειαν τοῦ κλήρου, ὅστις ἔχων τότε τὸ σύστημα τοῦ ἀσπάζεσθαι πάντας τοὺς προσερχομένους, ὑποκρινόμενος δὲ ὅτι τὸν ἐθεώρει εἰλικρινῆ, περιέλαβε καὶ αὐτὸν ἐντὸς τοῦ καταλόγου του. Ὑπὸ τὴν προστασίαν ταύτην ὁ Τιέρ ἐδυνήθη νὰ ἐκλεχθῇ πληρεξούσιος καὶ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Συνέλευσιν. Εἰσῆλθε δὲ εἰς αὐτὴν ταπεινῶς, ἄνευ πατάγου, καὶ ὡς ἀνθρωπὸς τις ἀπογοητευθεὶς ἤδη καὶ περὶ τὸ τέλος τοῦ πολιτικοῦ του σταδίου εὐρισκόμενος. Ἀλλὰ προσηταιρίζετο βαθμὴδὸν πάντας τοὺς δημοκρατικούς, πείθων αὐτοὺς ὅτι ὡς αὐτοὶ καὶ αὐτὸς ἐπεθύμει τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα. Εἰσαχθεὶς εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Βαραγκάι Διλλιέρ προεδρευόμενον σύλλογον, ἐνῶ συνήρχοντο πληρεξούσιοι πάσης ἀποχρώσεως, ὁ Τιέρ ταχέως ἐγένετο, χάρις εἰς τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ἐλαστικότητα αὐτοῦ, ὁ σύνδεσμος πάντων τῶν ἐτερογενῶν ἐκείνων στοιχείων. Καὶ τούτους μὲν συγκρατῶν, ἐκείνους δὲ διεγείρων, τοῖς πᾶσι δὲ παρέχων τὸ παράδειγμα τῆς τῶν παρελθόντων ὑλήθης, κατάρθρωσε νὰ πειθαγωγῇ αὐτοὺς καὶ τοῖς ἐπιβόλῃ ἣν αὐτὸς ἠθέλε κοινὴν πολιτικὴν πορείαν, ἣτις συνίστατο κατὰ τὸ φαινόμενον μὲν εἰς τὴν ὑποσῆριξιν τῆς Δημοκρατίας, πράγματι δὲ εἰς τὴν βαθμιαίαν ἀνατροπὴν πάντων τῶν παρὰ τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως πραγμάτων, εἰς τὴν διὰ τοῦ συστήματος καταδείξιν τῆς ἀδυναμίας τῆς δημοκρατικῆς μερίδος, ὅπως ἐν εὐθέτῳ καιρῷ ἀντικαταστήσῃ αὐτήν, ἢ ἐν εὐθείᾳ ἢ κλονισμοῦ.»

1. Ὁ σπουδάζας τὴν πολιτείαν τοῦ Τιέρ ἀπὸ τῆς 4ης 76ρίου 1870 μέχρι τῶν τελευταίων βουλευτικῶν ἐκλογῶν τῆς 20 Φεβρουαρίου 1876, θὰ ἔλεγε ὅτι ἡ εἰκὼν αὐτοῦ ἐγένετο χθές.

Περὶ δὲ τοῦ νῦν πρωθυπουργοῦ Δυφώρ ἰδοὺ τὴν Κυρία d'Agoult λέγει· σημειωτέον δὲ ὅτι ταῦτα ἐγράφησαν ὅτε ὁ Δυφώρ εἰσῆλθε τῇ 24 86ρίου 1848 εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τοῦ Καβαϊνιάκ ἄκοντος σχεδὸν τούτου.

«Ὁ διορισμὸς οὗτος εἰς τὴν διεύθυνσιν τῶν τῆς Δημοκρατίας πραγμάτων ἐφάνη ὡς τις ἐπισθοδρομῆσις πέραν τῆς ἐπαναστάσεως τῆς 24 Φεβρουαρίου, πέραν τοῦ ὑπουργείου Ὀδισσίου Βαρρότ, πέραν καὶ αὐτοῦ τοῦ περὶ ἀπλῆς μεταρρυθμίσεως τῶν ἐκλογῶν νόμου κινήματος τοῦ 1847. Ἀνῆλθον τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ εἰς τὸ τρίτον κόμμα, μέλος τοῦ ὑπουργείου τῆς 12 Μαΐου 1839, ὁ Κ. Δυφώρ ἀντεπολιτεύθη τὴν κυβερνήσιν τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου οὐχὶ ἐνεκα ἀρχῶν, ἀλλ' ἐνεκα δευτερευόντων ζητημάτων, εἰς τὰς λεπτομερείας τῆς διοικήσεως ἀναγομένων, καὶ οὐ πρὸ πολλοῦ εἶχε προδώσει τὰς φιλοβασιλικὰς αὐτοῦ τάσεις, διότι ἀπέφυγε νὰ μετασχῇ τοῦ ἐν Σαιντ πολιτικῷ συμποσίου, ὅτε δὲν ἐπετράπη αὐτῷ νὰ κάμῃ ἣν ἐμελέτα πρόποσιν ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως. Δὲν ἦτον ἄρα ἀπορίας ἄξιον ἐὰν οἱ δημοκρατικοὶ μετὰ δυσπιστίας εἶδον τὴν εἰς τὴν κυβερνήσιν τῆς Δημοκρατίας ἀνοδὸν ἀνδρὸς προσωποποιούντος εἰς τὰ ὅμματα αὐτοῦ τὴν ἀντεπαναστάσιν.

Ἀλλ' ἐνῶ τὸ Ὑπουργεῖον Δυφώρ δὲν ἀνταπεκρίνετο εἰς τὰς ἀξιώσεις τῆς δεξιᾶς, οὐδὲ εἰς ἄλλο τι ἐμελλε νὰ χρησιμεύσῃ εἰμὴ εἰς τὸ ν' ἀπομονώσῃ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον τὸν στρατηγὸν Καβαϊνιάκ καὶ νὰ τὸν ὠθήσῃ εἰς τὸν κατήφορον ἐκείνων τῶν παρῶρων παραχωρήσεων, δι' ὧν αἱ κυβερνήσεις αἱ ἀποβαλοῦσαι τὴν πολιτικὴν σύνεσιν ἀποβάλλουσι πᾶν σθένος καὶ ἀπόλλυνται.

Ὁ Τιέρ δὲν ἠγάπα τὸν Δυφώρ, οὐδ' ἐφαίνετο τὸ παντάπασι διατεθειμένος νὰ ὑποσῆριξῃ αὐτὸν, καθότι μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἀνδρῶν ὑπῆρχον τὸ μὲν ἰσχυρὰ ἀντιπάθειαι χαρακτῆρος, τὸ δὲ ἀρχαῖα μίσση.

Καὶ ταῦτα μὲν λέγει ἡ λογία γαλλίς περὶ τῶν δύο τούτων ἐπιστῆμων συμπατριωτῶν τῆς ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτῆς, ἠδυνάμεθα δὲ νὰ παραθεσωμεν καὶ ἄλλα χωρία τῶν συγγραμμάτων αὐτῆς καταδεικνύοντα πόσον οὗτοι ἐφάνησαν ὅτε μὲν συνεπίεις, ὅτε δὲ ἀσυνεπίεις πρὸς τὰς ἰδίας ἀρχάς.

Παρατηρητέον δὲ ὅτι ὁ μὲν Δυφώρ τῷ 1848 ἀνῆλθεν εἰς τὴν ἐξουσίαν φανερῶς καὶ ἐσκεμμένως, σχηματίζας τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ Δημοκρατία ἦν ἐκτοτε τὸ πολίτευμα τὸ μᾶλλον ἀρμόζον εἰς τὰ ἦθη τῆς Γαλλίας, καὶ ἔχων τὴν πρόθεσιν νὰ ἰδρύσῃ ἐπὶ στερεῶν βάσεων τοὺς δημοκρατικούς θεσμούς, ὁ δὲ Τιέρ κατὰ τὴν παραμονὴν τῆς ἐκλογῆς τοῦ ὀριστικοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, ὅτε μὲν ἐχλεύαζε τὸν Λουδοβίκον Βοναπάρτην λέγων καὶ γράφων ὅτι ἡ ἐκλογὴ αὐτοῦ θὰ ἦτον αἰσχος τῆς Γαλλίας, ὅτε δὲ ὑπέσχετο τοῖς φίλοις αὐτοῦ τὴν εὐμενὴ αὐτοῦ οὐ-

δετερότητα, μέχρις οὗ τὴν τελευταίαν ὥραν ἀπεφάσισε νὰ κηρυχθῇ ὑπὲρ αὐτοῦ, προτρέψας καὶ τοὺς πολιτικούς αὐτοῦ φίλους νὰ ψηφοφορήσωσιν ὑπὲρ αὐτοῦ.

Α. ΜΟΞ.

ΕΞΟΔΑ ΑΥΛΩΝ

Ἐν τῷ περιέργῳ καὶ διδακτικῷ συγγράμματι αὐτοῦ *Περὶ γενέσεως τοῦ γαλλικοῦ ἔθνους*, ἀρτίως ἐν Παρίσις ἐκδοθέντι, ὁ ἐπιφανὴς φιλόσοφος καὶ δοκιμώτατος συγγραφεὺς κ. Ταιν, ἐκτίθησι μετὰ μεγίστης ἀκριθείας καὶ χάριτος τὴν μυθώδη καὶ δαπανηροτάτην πομπὴν τῆς αὐλῆς καὶ τοῦ βασιλικοῦ οἴκου ἐν Γαλλίᾳ.

Ἡ ὑπηρεσία τοῦ βασιλέως ἀπῆται πολυαριθμότατον προσωπικόν· οἱ παντοειδῆς θεράποντες καὶ ὑπηρεταὶ καὶ ἀξιωματικοὶ αὐτοῦ ἀνῆρχοντο εἰς τετρακισχιλίους περίπου. Ἐν τοῖς ἱπποστασίῳ αὐτοῦ εἶχε 1857 ἵππους καὶ 217 ἁμάξας, ἅτινα ἀπησχόλουν 1458 ὑπηρετάς, ὧν μόνον ἡ οἰκοστολὴ ἀπῆται δαπάνην 540,000 φράγκων ἑτησίως. Ἡ θηρευτικὴ τοῦ βασιλέως σκευὴ ἀπῆται 280 ἐπὶ πλέον ἵππους καὶ δαπάνην 4,400,000 μέχρις 1,200,000 φράγκων. Διὰ τὸ μαγεῖριον ἐδαπανῶντο 4,000,000 φράγκων κατ' ἔτος· ἦσαν δὲ τεταγμένοι ἐν αὐτῷ ἀναρίθμητοι ἀρχιτρίκλινοι, τροφοδόται, ἐλεγκταί, ὑπελεγκταί, ἀρχιμάγειροι, μάγειροι, παραμάγειροι, οἰνοχόοι, κλπ. κλπ. Μετ' οὗτο μαγεῖριον ἡ ὑγίεια τοῦ βασιλέως ἦν μεγάλως ἐκτεθειμένη· ὅθεν ἐπηγρύπνουν ἐπ' αὐτῆς 48 ἱατροὶ, φαρμακοποιοὶ, κλπ. Ἡ δὲ ὑγίεια τῆς ψυχῆς ἐπίσης πολὺ τιμωρὸς ὡς ἡ τοῦ σώματος καὶ μᾶλλον ταύτης ἐκτεθειμένη ἐξ αἰτίας ἄλλων ὑπουργημάτων, ὧν ἀδυνατοῦμεν νὰ ποιήσωμεν μνησὶν ἐνταῦθα, ἀφίετο εἰς τὴν μέριμναν 75 πνευματικῶν, ἐφημερίων, καὶ ἱεροδιακόνων. Αἱ οἰκοδομαί, αἱ ἐπισκευαί, ἡ καλλιέργεια καὶ ἡ ἐμφύτευσις τῶν κήπων ἐστοίχιζον ἑτησίως 3 ἢ 4 ἑκατομμύρια. Ἡ δολικὴ τέλος δαπάνη ἀνῆρχετο εἰς 45 ἑκατομμύρια φράγκων, μὴ ὑπολογιζομένων ὅμως τῶν ἐκτάκτων ἐξόδων. Πάντα δηλονότι ταῦτα ἀπερρόφων τὸ δέκατον τῶν ἐσόδων τοῦ κράτους.

Πόσον ὁμοιάζουσιν ἡθεραπεία καὶ τὸ σεράγιον τοῦ Σουλτάνου πρὸς τὸν βασιλικὸν οἶκον καὶ τὴν αὐλὴν ἐν Γαλλίᾳ ἐπὶ μοναρχίας, καταδεικνύουσιν αἱ ἀξιόλογοι *Περὶ Τουρκίας ἐπιστολαί*, αἱ δημοσιευθεῖσαι ἐσχάτως ἐν τῷ *Γάλλῳ Οἰκονομολόγῳ*, ἐγκρίτῳ οἰκονομικῷ περιοδικῷ συγγράμματι ἐν Παρίσις ἐκδομένῳ. Πεντακισχίλιοι ἢ ἑξακισχίλιοι θεράποντες ἄρρενες καὶ θῆλειαι κατεγίνοντο εἰς ἐξυπηρέτησιν τῶν ὀρέξεων καὶ τῶν ἀναγκῶν τοῦ πεσόντος Σουλτάνου. Ἐν τοῖς ἱπποστασίῳ ὑπῆρχον 625 ἵπποι ἁμαξῶν ἢ ἱππασίας ἐπασχολοῦντες 935 ἱπποκόμους, ἁμαξηλάτας καὶ

σταυλίτας ὑπηρετάς. Ἠγοράζοντο δ' ἑτησίως ἐξ Εὐρώπης 25 ἁμαξῆς κατὰ μέσον ὅρον, ὧν τινες ἐστοίχιζον καὶ 100,000 φράγκων. Ὁ Σουλτάνος δὲν ἦτο φίλος τοῦ κυνηγίου ὡς πολλοὶ βασιλεῖς τῆς Εὐρώπης· ἀντὶ τούτου ὅμως ἤρσκετο μέχρι μανίας σχεδὸν νὰ διατρέφῃ θηρία, καὶ ἐδαπάνῃ ὑπὲρ τὸ ἑκατομμύριον πρὸς συντήρησιν τοῦ θηριοτροφείου του, περιλαμβανόντος 150 λέοντας, πάνθηρας, τίγρεις, καμηλοπαρδάλεις καὶ ὀνάνθρους. Ἐκαστον δὲ τῶν ζώων τούτων χρειάζεται πρὸς τροφὴν αὐτοῦ 6 ὀκάδας κρέατος κατὰ μέσον ὅρον, ἥτοι δαπάνην 12 περίπου δραχμῶν. Τὸ χρέμιον εἶχεν ἀτυχερίτῳ λόγῳ μείζονα πληθυσμόν τοῦ θηριοτροφείου, ἐγκλείον 1,200 γυναικας· καίτοι δ' ἀγνοοῦμεν ποία πρὸς συντήρησιν αὐτῶν κατεβάλλετο δαπάνη, δυνάμεθα ὅμως μετὰ θετικότητος νὰ εἰπωμεν ὅτι ἐν συγκρίσει πρὸς αὐτάς αἱ τίγρεις καὶ οἱ λέοντες εἰσὶν οἰκονομικώτατα ζῶα. Αἱ γυναῖκες τοῦ χρέμιου δὲν ἐχρειάζοντο βεβαίως ἐξ ὀκάδας κρέατος καθ' ἑκάστην, ἀλλ' ἡγάπων τόσον πολὺ τὰ γλυκύσματα, ὥς μόνον διὰ σάκχαριν κατηναλίσκοντο 400,000 φράγκα ἑτησίως. Διὰ τὸ μαγεῖριον ἐσπαταλῶντο δώδεκα δολάκηνρα ἑκατομμύρια. Ὑπῆρχον καὶ 48 ἱατροὶ καὶ φαρμακοποιοὶ λαμβάνοντες 657,000 φρ. κατ' ἔτος, δώδεκα δὲ μόνον ἱερεῖς καὶ μουεζήμαι, εὐτελῆ σχετικῶς ἔχοντες ἀντιμισθίαν, 62,000 φρ. Μὴ λησμονώμεν προσέτι καὶ τὸν Ἀστρολόγον τοῦ Σουλτάνου, οὗ τὰ καθήκοντα συνίσταντο εἰς τὸ νὰ προλέγῃ τὸν ὄλεθρον τῶν ἐχθρῶν τῆς ἡμισελήνου, λαμβάνων πρὸς τοῦτο 600 τουρκικὰς λίρας ἑτησίως. Εἰς ταῦτα πάντα προστεθήτω καὶ ἐν σῶμα μουσικῆς, ἐκ 301 μουσικῶν συγκροτούμενον, λαμβάνον δὲ παρὰ τοῦ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν ὑπουργείου διπλάσιαν μισθοφορὰν καὶ τροφὴν. Ὡς δ' οἱ Γάλλοι μονάρχαι, καὶ ὁ Σουλτάνος εἶχε καταληφθῇ ὑπὸ τῆς μανίας τῶν οἰκοδομῶν. Ἀπὸ τῆς ἀναβάσεως αὐτοῦ εἰς τὸν θρόνον, γράφει ὁ *Οἰκονομολόγος*, ὁ Σουλτάνος ἀνήγειρε τὰ ἀνάκτορα τοῦ Τσεραχάν καὶ τοῦ Βεηλέρδεη καὶ ἐξ περίπτερα. Ἀνυπολόγιστος εἶναι ἡ πρὸς οἰκοδομὴν τῶν ἀνακτόρων τοῦ Τσεραχάν καταβληθεῖσα δαπάνη. Ἀρκούμεθα μόνον νὰ εἰπωμεν ὅτι τὰ ἀνάκτορα ταῦτα μετὰ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτῶν κατέχουσιν ἄμετρον χωρὸν, μόνον δ' ἡ πρὸς τὸν Βόσπορον βλέπουσα πλευρὰ ἔχει μῆκος ἑνὸς χιλιομέτρου. Εἶναι ἄλλη πόλις, ἱκανὰ δ' ἑκατομμύρια λιρῶν κατηναλώθησαν πρὸς ἀνέγειρσιν αὐτῶν. Τὰ ἀνάκτορα τοῦ Βεηλέρδεη, καίτοι ἥττονος σημασίας, εἰσὶν ἐν τούτοις μεγαλοπρεπέστατα, καὶ πολυτελέστατα διασκευασμένα καὶ ἐξολισμένα. Τὰ περίπτερα αὐτῶν εἰσὶν κατοικίαι εὐρύταται, κάλλιστα περιπεποιημένα καὶ παρέχουσιν πάντα τὰ μέσα πρὸς τέρψιν καὶ ἀνάπαυσιν τοῦ δεσπότη. Πρὸ μικροῦ ἔτι ἀνήγειρε τζαμίον καὶ 70 προσέτι λιθοκτίστους οἰκίας, ἵνα τὸ ἐνοίκιον αὐτῶν

χρησιμεύσῃ πρὸς συντήρησιν τοῦ τζαμίου». Ὑπολογιζομένων καὶ τῶν δαπανωμένων εἰς τὰς οἰκοδομὰς, ὁ προϋπολογισμὸς τῶν ἐξόδων τοῦ Σουλτάνου φθάνει εἰς 50 περίπου ἑκατομμύρια φράγκων, τὸ δέκατον δηλονότι σχεδὸν τῶν ἐσόδων τοῦ Ὁθωμανικοῦ κράτους. Κατὰ τοῦτο δ' ὁμοιάζει ἀκριβέστατα πρὸς τὸν προϋπολογισμόν τοῦ «βασιλικοῦ οἴκου» ἐν Γαλλίᾳ ἐπὶ μοναρχίας· ἐὰν ἡ αὐτὴ καὶ σήμερον ἐτηρεῖτο ἀναλογία ὁ ἀρχηγὸς τοῦ κράτους θὰ ἐλάμβανε τὸ οὐχὶ εὐκαταφρόνητον ποσὸν τῶν 300 ἑκατομμυρίων κατ' ἔτος ἀντὶ τῶν δύο μόνον, ἅτινα εἰσὶν ἤδη ὁρισμένα ὡς ἐπιχορήγησις αὐτοῦ.

Ἀλλὰ καὶ ἑτέραν ὁμοιότητα παρουσιάζει τὸ σουλτανικὸν σεράγιον πρὸς τὸν βασιλικὸν οἶκον τῆς Γαλλίας. Αἱ τακτικαὶ εἰσπράξεις τῶν φόρων δὲν ἐπῆρκουν, καὶ ἀμφοτέρω οἱ δυνάσται, ὁ Γάλλος μονάρχης καὶ ὁ Ὁσμανὸς Παιδισάχ, ἠναγκάζοντο νὰ προστρέχωσιν εἰς δάνεια, ὅπως καλύψωσι τὰ κολοσιαιὰ χάσματα ἅτινα ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ κράτους κατέλειπον αἱ δαπάναι τῶν ἀνακτόρων. Καὶ ἐν αὐτῇ τῇ τελευταίᾳ χρεωκοπίᾳ τῶν οἱ Τοῦρκοι δύνανται τις εἰπεῖν ὅτι συνεμορφώθησαν πρὸς τὸ παράδειγμα τῆς γαλλικῆς μοναρχίας. Μετ' ὅλην τὴν διαφορὰν ὅτι διὰ τὰς σπατάλας τοῦ βασιλέως τῶν Γάλλων οὐδεὶς ποτὲ Τοῦρκος ἐζημιώθη οὐδ' ὀβολόν, ἐν ᾧ ἐπὶ δεκαπέντε ἡδη ἔτη οἱ μικροὶ Γάλλοι κεφαλαιοῦχοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κατέβαλλον πᾶσαν τὴν ἀπαιτούμενην δαπάνην πρὸς συντήρησιν τῶν ἀνακτόρων τοῦ Σουλτάνου, τοῦ θηριοτροφείου του, τοῦ χρέμιου του καὶ τῶν τούτοις ὁμοίων.

Ἐὰν θελήσωμεν ν' ἀνατρέξωμεν εἰς τὴν αἰτίαν, ἥτις παρήγαγε τὰ ἀποτελέσματα ταῦτα καὶ κατέστησεν ἀναποδράστους τοιαύτας καταστροφὰς, θὰ εὐρωμεν ὅτι πρωτίστη καὶ μόνη εἶναι ἡ ἀπόλυτος καὶ ἀνεύθυνος ἐξουσία τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ κράτους, ἥς ἐνεκεν ἄνευ τινὸς ἐλέγχου ἢ χαλινοῦ ἠδύνατο νὰ κατασπαταλᾷ τοὺς πόρους τοῦ κράτους.

Ἐδέησε νὰ ἐπέλθῃ μεγάλη κοινωνικὴ καὶ πολιτικὴ μεταβολή, ἡ ἐπανάστασις τοῦ 1789, ὅπως θέσῃ τέρμα εἰς τὴν τοιαύτην κατὰστασιν ἐν Γαλλίᾳ. Ἡ ἐσχάτως ἐν τῇ ὁμορφῇ ἡμῶν ἐπικρατεῖα ἐπιτευχθεῖσα μεταβολή, εἶναι ἱκανὴ νὰ καταργήσῃ τὰς καταχρήσεις τοῦ παρελθόντος καὶ νὰ ἐπουλώσῃ τὰ ἐκ τούτων προσελθόντα κακά· τὰ πράγματα δὲν θὰ βραδύνωσι νὰ μᾶς τὸ δεῖξωσι.

Τὸ ὄνομα ἀχούρι ὑπὸ πολλῶν εἰδημόνων τῆς τουρκικῆς νομίζεται τουρκικόν· διότι ἀχούρ ἢ ἀχῆρ ὀνομάζον καὶ οἱ Τοῦρκοι τὸν ἀχυρῶνα καὶ μάλιστα τὸν ἱππῶνα. Ἀλλ' ἡ ἀρχὴ του εἶνε ἐλληνική· ἐν τῇ πρώτῃ τῶν Ἡρακλειωτικῶν ἐπι-

γραφῶν (στ. 139) ἀναγινώσκουμεν τάδε· οἰκοδομησῆται δὲ καὶ οἰκίαν ἐν τοῖς χώροις τούτοις, βοῶνα, μυχόν, ἀχούριον... τὸν δὲ ἀχούριον μὴ μείον τὸ μὲν μῆκος ὀκτὼ καὶ δέκα ποδῶν, τὸ δὲ εὖρος πέντε καὶ δέκα ποδῶν, κτλ. Ἐκ τούτου λοιπὸν τοῦ ἀρσ. ἀχούριος (ὅπερ δὲν κατεχωρίσθη ἀκόμη εἰς τὰ Ἑλλην. λεξικά), οὐδετ. κλινομένου· τὸ ἀχούριον, προήλθε τὸ ἀχούρι.

ΛΥΣΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΑΠΟΡΙΩΝ

Ὁ δακτύλιος τοῦ Πολυκράτους.

Ὁ δακτύλιος τοῦ Πολυκράτους εἶναι σύμβολον εὐδαιμονίας τόσον διαρκoῦς καὶ ἀμέταπτόν, ὥστε διὰ τοῦτο καὶ μόνον νὰ φαίνηται προάγγελος ἐπικαιμένης τινὸς συμφορᾶς. Ὅσάκις οἱ ἀρχαῖοι ἐβλεπόν τινα ἐπαιρόμενον ἐπὶ πολλαῖς εὐτυχίαις, ἐνεθύμιζον πρὸς αὐτὸν τὸν δακτύλιον τοῦ Πολυκράτους· καὶ σήμερον δ' ἔτι γίνεται μεταφορικὴ χρῆσις τῆς παλαιᾶς ταύτης παραδόσεως, ἥτις ἔχει οἶαν περίπου ἔννοιαν καὶ ὁ πολὺκροτος χριστιανικὸς ταλανισμὸς—«Ματαιότης ματαιοτήτων, τὰ πάντα ματαιότης».

Ἡ ἱστορία τοῦ δακτυλίου τούτου εἶναι ἡ ἐξῆς· Ὁ Πολυκράτης ἐκυβέρνησε ὡς τύραννος τὴν Σάμον, κατὰ τὸν πέμπτον πρὸ Χριστοῦ αἰῶνα, καταλαβὼν τὴν ἀνωτάτην ἐξουσίαν, ἀφοῦ ἐκ τῶν δύο ἀδελφῶν του τὸν μὲν ἕνα ἐφόνευσεν, τὸν δ' ἕτερον ἐξώρισε. Τόσον εὐμενὴς ἐφάνη πρὸς αὐτὸν ἡ τύχη, ὥστε κατέβαλεν ἀκόπως πάντας τοὺς ἐσωτερικοὺς καὶ ἐξωτερικοὺς ἐχθροὺς, κατέκτησε πολλὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου καὶ πολλὰς πόλεις τῆς ἀσιατικῆς παραλίας καὶ ἐνομιζέτο εἰς τῶν ἰσχυροτάτων καὶ πλουσιωτάτων δεσποτῶν τῆς Μεσογείου. Ὑπὸ τὴν κραταίαν αὐτοῦ αἰγίδα ἤκμασαν ἐν Σάμῳ αἱ ἐπιστῆμαι, αἱ τέχναι καὶ τὸ ἐμπόριον, καὶ ἡ δημοσία εὐημερία ἐφθασεν εἰς τὸν κολοφῶνα. Ἡ μακρὰ αὕτη σειρά τῶν εὐτυχιῶν ἐσκανδάλισεν τὸν φίλον καὶ σύμμαχον τοῦ Πολυκράτους Ἀμασιν, βασιλέα τῆς Αἰγύπτου, ὅστις πρεσβεύων ὅτι τὸ θεῖον εἶναι φθονερὸν, ἐφοβήθη ὅτι ἡ ἐκτακτος αὕτη ἐννοια ὑποκρύπτει φοβεράν τινα τῶν πραγμάτων μετατροπὴν. Ἐγραψε λοιπὸν πρὸς τὸν Πολυκράτην ἐπιστολὴν παραινετικήν, ἥς τὴν ἐννοιαν διέσωσεν ἡμῖν ὁ Ἡρόδοτος. «Αἱ μεγάλαι σου εὐτυχίαι, ἔλεγεν ὁ πολυπείρος βασιλεὺς, δὲν μοι ἀρέσκουσιν. Εἰς τοὺς φίλους μου εὖχομαι κρᾶσιν ἀγαθῶν καὶ κακῶν, διότι τὸ θεῖον εἶναι φθονερὸν καὶ οὐδεὶς μέχρι τοῦδε, εὐτυχῶν κατὰ πάντα, ἐσώθη μέχρι τέλους ἀπὸ ῥίζικου ὀλέθρου. Σὲ συμβουλεύω νὰ συγκρατῇς τὴν διαρκὴ ταύτην εὐτυχίαν, κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον. Θυσίαςσον ἐκουσίως τὸ πολυτιμότεον τῶν κειμηλίων σου, ἐκείνο οὗ ἡ ἀπώλεια

θὰ σὲ λυπήσῃ τὰ μέγιστα, ὅπως οὕτω μαλάξῃς τὸ πεπρωμένον».

Ἦρσαν ἡ συμβουλὴ εἰς τὸν Πολυκράτην· ἐπειδὴ δὲ εἶχε περὶ πολλοῦ καὶ διαρκῶς ἔφερε χρυσόδετόν τινα σφραγίδα, ἔργον τοῦ περιωνύμου καλλιτέχνου Θεοδώρου, ἀπεφάσισε νὰ βίβῃ αὐτὴν εἰς τὴν θάλασσαν. Ἀλλ' ἡ θυσία αὕτη δὲν ἐφάνη εὐπρόσδεκτος εἰς τοὺς θεοὺς. Μετὰ τινὰς ἡμέρας ἔρχεται ἀλιεὺς εἰς τὰ Ἀνάκτορα κομίζων δῶρον εἰς τὸν τύραννον μέγαν ἰχθύν· ἐνῶ δὲ παρσκευάζον αὐτὸν οἱ θεράποντες ἀνεῦρον ἐντὸς τῆς κοιτίας τοῦ τῆν σφραγίδα. Ὁ Πολυκράτης ἔσπευσε νὰ ἀναγγεῖλῃ τὸ θαυμάσιον τοῦτο γεγονός εἰς τὸν Ἀμασίν· ἐκεῖνος δὲ ἐκλαβὼν τοῦτο ὡς ἀπόδειξιν ὅτι ὁ φθόνος τῶν θεῶν μένει ἀνεξιλέωτος, διέλυσε ἐκ τοῦ παραχρῆμα τὴν μετὰ τοῦ σαμίου τυράννου φιλίαν καὶ συμμάχίαν, μὴ θέλων, ὡς ἔλεγε, νὰ λυπηθῇ καιρίως, μανθάνων μετὰ μικρὸν τὸν ὄλεθρον ἀνδρὸς προσφιλεστάτου.

Ὀλίγος τῶντι παρήλθε χρόνος καὶ αἱ προῤῥήσεις τοῦ βασιλέως τῆς Αἰγύπτου ἐξεπληρώθησαν. Ὁ Πολυκράτης, διανοούμενος νὰ κινήσῃ πόλεμον κατὰ τοῦ μεγάλου βασιλέως καὶ ἐξαπατηθεὶς ὑπὸ τοῦ Σατράπου τῶν Σάρδεων Ὀρείτου, ὡς δῆθεν ὁμόφρονος, συνελήφθη ὑπ' αὐτοῦ, μεταβὰς ἀνυπόπτως εἰς Σάρδεις, καὶ ἀνεσταυρώθη. Ἡ τραγικὴ αὕτη λύσις σαφηνίζει εἰς τὸν ἀναγνώστην ποῖαν ἔνοιαν ἔχει ἡ ἱστορία αὕτη τοῦ δακτυλίου τοῦ Πολυκράτους, ὡς πρακτικὴ ἐφαρμογὴ τοῦ φιλοσοφικοῦ ἀξιώματος ὅτι ἡ ὑπερμετρία εὐτυχίας ἄγει πρὸς ὄλεθρον.

Ὁ Ἡρόδοτος οὐδὲν ἕτερον ἀναφέρει περὶ τῆς σφραγίδος ταύτης ἢ ὅτι ἦτον ἐκ σμαράγδου, τοῦ πολυτιμοτάτου τῶν λίθων πρὸ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ ἀδάμαντος. Ἀλλ' ἄλλοι μεταγενέστεροι συγγραφεῖς διέσωσαν λεπτομερείας τινὰς περὶ τοῦ καλλιτεχνήματος τούτου, φυλαττομένου, ὡς ἐπιστεύετο, ἐν ναῶ τινι τῆς Ῥώμης. Καὶ κατὰ τοὺς νεώτερους δὲ χρόνους ἀμπελουργὸς τις εὔρε πλῆσιον τοῦ Ἀλβάνου λίθου, ὅστις ἐξελήφθη ὡς αὕτη ἡ σφραγὶς τοῦ Πολυκράτους, ἡ ὡς πιστὸν αὐτῆς ἀντίγραφον. Ἡ σφραγὶς αὕτη εἶναι μεγάλη ὡς πεντάδραχμον, ἀλλ' ὡσεὶδὲς μᾶλλον τὸ σχῆμα. Ἡ γλυφὴ, ἀριστοῦργημα τέχνης καὶ λεπτότητος, εἰκονίζει λύραν καὶ περὶ αὐτὴν τρεῖς μελίσσας περὶπταμένας. Κάτωθεν, πρὸς μὲν τὰ δεξιὰ, φαίνεται δελφίν, πρὸς δὲ τ' ἀριστερά, κεφαλὴ βοός· πρὸς τὴν βάσιν δὲ ἀναγινώσκεται τὸ ὄνομα τοῦ τεχνίτου.

Α. Σ. Β.

Ὁ Εὐριπίδης ὀνειδιζόμενος ὑπὸ τινος ὅτι εἶχε στόμα δυσῶδες, ναί, εἶπε, διότι πολλὰ μυστικὰ κατεσάπησαν ἐν αὐτῷ.

ΤΑ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΑ ΕΝ ΕΛΒΕΤΙΑ

Ἐκτὸς τῶν ἀναριθμητῶν μέσων, τὰ ὁποῖα ἡ Ἑλβετικὴ Κυβέρνησις παρέχει πρὸς μόρφωσιν τῶν πολιτῶν τῆς, δὲν ἐλησμώνησε συνάμα νὰ συνειθίσῃ αὐτοὺς ἐκ νεαρῆς ἡλικίας εἰς τὴν οἰκονομίαν, καὶ ὁβολὸν, οὕτως εἰπεῖν, νὰ μὴ ἐξοδεύωσιν εἰς ἀντικείμενα ὅλως περιττά!

Ἐσύστησαν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ταμειυτήρια (caisses d'épargne), χρησιμεύοντα ἰδίως διὰ τοὺς παῖδας τῆς ἐργατικῆς τάξεως, καὶ ἡ σύστασις αὐτῶν δὲν ἀποβλέπει μόνον τὴν συνήθειαν πρὸς τὴν οἰκονομίαν, ἀλλ' ἵνα καὶ συνειθίσωσιν αὐτὰ ἐξ αὐτῆς τῆς τρυφερῆς τῶν ἡλικίας εἰς τὸ νὰ ὦσιν εὐάγωγα καὶ ἐπιμελῆ, τὸσον ἐν τῷ σχολείῳ ὅσον καὶ ἐν τῷ οἴκῳ. Ὁ πατήρ ἢ ἡ μήτηρ ἢ ἄλλος τις τῶν συγγενῶν, τότε δίδει ποσὸν τι ὅπερ προαιρεῖται, καὶ τὸ ὁποῖον θεωρεῖται ὡς βραβεῖον προερχόμενον ἐκ τῆς ἐπιμελείας καὶ χρηστῆς ἀγωγῆς, ὅταν τὸ βιβλίον τοῦ παιδὸς φέρῃ βαθμοὺς ἐκ μέρους τοῦ διδασκάλου ἢ διδασκαλίσσης ἀξίους βραβεύσεως. Ὅθεν ὁ παῖς ἀναγκάζεται νὰ ᾔναι ὄχι μόνον ἐπιμελὴς, ἀλλὰ φρόνιμος καὶ εὐάγωγος, καὶ τοῦτο πρὸς τὸ διπλοῦν συμφέρον του, τὸ νὰ καθίσταται ἀγαπητὸς εἰς τοὺς γονεῖς του, καὶ συγχρόνως ν' αὐξάνῃ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ περιουσίαν. Φέρει ἕκαστος παῖς βιβλίον (livret) ἐπὶ τούτῳ, ἐν τῷ ὁποίῳ σημειώνεται τὸ ποσὸν, ὅπερ καταθέτει ὡς ἰδίαν αὐτοῦ περιουσίαν κατὰ Σάββατον, καὶ τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ᾔναι καὶ 10 λεπτά· ἄρχεται δὲ ὁ παῖς τὸ τοιοῦτον ἀπὸ τοῦ 6^{ου} ἔτους τῆς ἡλικίας του.

Τοιαῦτα ταμειυτήρια ὑπάρχουσι καὶ διὰ τὴν ἐργατικὴν τάξιν τοῦ λαοῦ. Εἰσὶ δὲ τοιαῦτα περὶ τὰ 180 ὡς ἔγγιστα εἰς τὰ διάφορα Καντόνια τῆς Ἑλβετίας, περιέχοντα 120 ἑκατομμυρίων φράγκων!

1. Ἐν Ἑλλάδι μόνον παρὰ τῇ Ἑθνικῇ Τραπεζῇ ὑπάρχει ταμειυτήριον, ὅπως δέχεται ἐπὶ τόκῳ (4 ο/ο, ὅλα τὰ ἀπὸ καθημερινῆς οἰκονομίας περισσεύματα πάσης τάξεως πολιτῶν, τὰ ὁποῖα, γονιμοποιούμενα οὕτω, σχηματίζουν κεφάλαιον. Καθ' ἑκάστην Κυριακὴν ὑπάρχει εἰς τὸ κεντρικὸν κατάστημα τῆς Τραπεζῆς καὶ εἰς τὰ ὑποκαταστήματα αὐτῆς γραφεῖον, ὅπερ παραλαμβάνει τὰς καταθέσεις ἐνὸς ἑκάστου, καὶ ἀποδίδει, ἐπὶ προηγουμένη αἰτήσῃ, προλαβούσας καταθέσεις. Ὁ ἐλάχιστος ὁρὸς ἑκάστης καταθέσεως εἶναι δρ. 3, ὁ δὲ ἀνώτατος, καταθέσεως τὴν αὐτὴν ἡμέραν καὶ παρ' ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ καταθέτου γενομένης, δρ. 100.

Κατὰ τὴν κατάστασιν τῆς Τραπεζῆς τῆς 20 Μαΐου ε. ε., ἦσαν κατατεθειμένοι ἐν Ἀθῆναις δρ. 301,807, ἀντιπροσωπεύουσαι 1100 καταθέτας, ἐξ ὧν 700 ἦσαν γυναῖκες καὶ 400 ἄνδρες. Ἐκ τῶν γυναικῶν αἱ πλείους εἶνε ὑπηρετρίαι καὶ ἐργάτιδες, οἱ δὲ ἄνδρες ὡς ἐπὶ τὸ πλεον ἐργάται. Κατὰ τὸν Ἀπολογισμὸν δὲ τοῦ παρελθόντος ἔτους ἦσαν κατατεθειμένοι ἐν τέλει Δεκεμβρίου ἐν τοῖς ὑποκαταστήμασι τῆς Τραπεζῆς δρ. 111,133, ἐξ ὧν δρ. 76,362 ἄνδρων εἶνε τὸ ταμειυτήριον τοῦ ὑποκαταστήματος αὐτοῦ. Σ. τ. Δ.

2. Περὶ ἐκπαίδ. ἐν Ἑλβετίᾳ ὑπὸ Β. Ν. Βουλγάρους.

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΧΡΗΣΙΜΩΝ ΖΩΩΝ

Ἀπὸ τινῶν ἐτῶν καταβάλλονται μεγάλα προσπάθειαι ὑπὸ ἐπιστημονικῶν ἐταιριῶν καὶ ὑπὸ τινῶν κυβερνήσεων ἐτι, ὅπως καταδειχθῇ εἰς τοὺς χωρικοὺς ὅτι εἶδη τινὰ ζώων, ἅτινα ἔνεκα προλήψεων ἐρριζωμένων δυστυχῶς εἰς τὰ πνεύματά των καταδιώκουσι καὶ ἐδεδύσσονται, εἰςὶ χρησιμώτατα καὶ ἀπαραίτητα πρὸς φύλαξιν καὶ διατήρησιν τῶν προϊόντων τῆς γεωργίας.

Ἐν γένει τὴν μεγίστην καταστροφὴν εἰς τὰ τοιαῦτα ζῶα, ἅτινα πάντες ἀπεχθάνονται καὶ τοὶ ἡ χρησιμότης αὐτῶν εἶναι ἀδιαφιλονεικτος, ἐπιφέρουσι τὰ παιδία. Ὡστε ἐλπίς ὑπάρχει νὰ τεθῇ τέρμα εἰς τὴν ἄφροναν ταύτην καὶ ἐπιζήμιον καταστρεπτικὴν τῶν τάσιν, ἂν διδαχθῶσι περὶ τῆς ὠφελείας τῶν τοιούτων ζώων, καὶ ἂν τοῖς ἀπειθῶνται κατάλληλοι προτροπαὶ καταδεικνύουσαι πόσον βλαβερὰ καὶ ἀπάνθρωπος εἶναι ἡ καταστροφὴ αὐτῶν.

Πρὸς ἐπιτεῦξιν τοῦ σκοποῦ τούτου πολλοὶ παιδαγωγοὶ ἐν Γαλλίᾳ, παροτρυνθέντες ὑπὸ τῆς Ἑταιρίας πρὸς προστασίαν τῶν ζώων, ἔλαβον ἀξιόλογον μέτρον, ὅπερ συνιστῶμεν θερμῶς καὶ εἰς τοὺς διδασκάλους τῶν ἡμετέρων σχολείων.

Ἐν τοῖς σχολείοις ἀνῆρτησαν πίνακες, ἐν οἷς καταγράφονται τὰ χρήσιμα εἰς τὴν γεωργίαν τετράποδα, πτηνὰ καὶ ἔντομα.

Μεταξὺ τούτων συγκαταριθμοῦνται οἱ ἀβλαβεῖς ὄφεις καὶ αἱ σαῦραι, αἱ καταστρέφουσιν τοὺς γυμνοσαλιάγκους, τὰς κάμπας καὶ τὰς ἀκρίδας· οἱ τυφλοπόντικες, οἵτινες τρέφονται ἐκ σκωλήκων καὶ ἐκ βουπρηστίδων, ἐντόμων ἐπιβλαβεστάτων εἰς τοὺς κήπους· ἡ ὑπολαῖς, ἡ κερθεῖα, τὰ σπουργίτια καὶ οἱ κεφαλάδες τρώγοντες τὰς σφήκας καὶ πλείστα πολυπόδα ἔντομα τῶν ἐλωδῶν μερῶν· οἱ μελισσοῦργοι, οἱ καταβροχθίζοντες μυριάδας σκνιπῶν, κωνώπων καὶ παντοειδῶν ἐπιβλαβῶν ἐντόμων· αἱ γλαῦκες, τὰ νυκτοχελιδόνα κλπ. κλπ. ἀμειλίκτως καταπολεμοῦντα τοὺς ὀλεθρίους τοῦ γεωργοῦ ἐχθρούς.

Γ.

ΠΩΣ ΕΚΤΙΜΩΜΕΝ ΤΗΝ ΣΗΜΕΡΟΝ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑΝ

Ἐν τινι ὁμηγύρει ἐτέθη τὸ ζήτημα· πῶς δύναται τις νὰ γνωρίσῃ τὸ ψεῦδος ἀπὸ τῆς ἀληθείας; — «Ἐάν τις ἀφήσῃ ἀμφοτέρω, εἰπέ τις τῶν παρεστῶτων, νὰ διέλθωσι διὰ τῆς αὐτῆς θύρας, τὸ ψεῦδος θέλει ἐμφανισθῇ πρῶτον».

Ἡ ἀπάντησις αὕτη ἔχει τι τὸ εὐτράπελον· ἀλλ' εἶνε λυπηρὸν ν' ἀστευώμεθα περὶ τῶν ἰδίων ἡμῶν ἐλαττωμάτων καὶ κακιῶν. Ἀναμφιβόλως τὸ ψεῦδος ἐμφανίζεται σχεδὸν πάντοτε πρότερον τῆς ἀληθείας· ἀλλ' ὁποῖα ἡ ἀβελτηρία ἡμῶν, ν' ἀ-

φίνωμεν οὕτω τὴν ἀλήθειαν ὀπίσω, καὶ ὁποῖον αἶσχος εἰς ἡμᾶς νὰ ὁμολογῶμεν αὐτὴν γελῶντες;

ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΤΩΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ

29.—Διὰ τὸ ὕδωρ εἰς ὑδραντλίαν δὲν ἀνέρχεται πλεονέκτον τῶν 10 μέτρων καὶ 60 ἑκατοστῶν, καὶ τοὶ ἀνασύρωμεν τὸ ἐμβόλον ἐτι ἀνωτέρω;

Διότι ἡ ἀτμοσφαῖρα διὰ τοῦ θάρους τῆς πιέζουσας τὴν ἐπιφανείαν τοῦ ὕδατος, καὶ ἀναβιδάζουσα αὐτὸ ἐντὸς τοῦ σωλήνος τῆς ὑδραντλίας, δύναται νὰ ἰσορροπῇ στήλην ὕδατος ὕψους 10 μέτρων καὶ 60 ἑκατοστῶν. Ἐπειδὴ ἐπομένως τὸ ὕδωρ ἀνέρχεται διὰ τῆς πιέσεως τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀέρος, ἅμα φθάσῃ εἰς ὕψος 10 μέτρ. καὶ 60 ἐκ. ἴσταται διότι οὐδὲν ὑπάρχει τὸ βιάζον αὐτὸ ν' ἀνέλθῃ. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ μεποτήριον πλήρες ὕδατος τὸ ὁποῖον ἀναστρέφεται ἐντὸς τοῦ ὕδατος, μένει πλήρες καὶ δὲν κενοῦται, διότι ἡ ἀτμοσφαιρική θλίψις ἰσορροπεῖ οὐ μόνον τὴν μικρὰν ταύτην στήλην, ἀλλὰ καὶ στήλην ὕδατος πολὺ ταύτης ὑπερέτερον.

Ἄν ἀντὶ ὕδατος λάβωμεν ὑδράργυρον, ὅστις εἶναι 13 καὶ $\frac{1}{2}$ φορὰν βαρύτερος τοῦ ὕδατος, ἡ ἀτμοσφαῖρα δύναται νὰ ἰσορροπῇ στήλην ὑδραργύρου 13 καὶ $\frac{1}{2}$ φορὰν μικροτέραν τῶν 10 μέτρ. καὶ 60 ἐκ., ἥτοι 76 μόνον ἑκατοστῶν.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* Μόνη ἡ ἀληθὴς παιδεία, ἡγουν ἡ ὑπὸ ἡθικῶν καὶ θρησκευτικῶν ἀρχῶν καὶ πεποιοήσεων συνοδευομένη, ἡ συγχρόνως καὶ νοῦν καὶ καρδίαν μορφοῦσα, δύναται νὰ ὀδηγήσῃ ἐν ἔθνος πρὸς τὸν ἀληθῆ πολιτισμὸν. (Δ. Σ. Μαυροκορδάτος.)

* Μὴ βλασφήμι. Ὅσον κοινότερος καὶ πονηρότερος ὁ ἄνθρωπος εἶνε, τοσοῦτον ἐπιρρεπέστερος πρὸς τὸ βλασφημεῖν, πρὸς τὸ λοιδορεῖν, πρὸς τὸ ὀργίζεσθαι, τοσοῦτον πλησιέστερος εἰς τὴν ζωὴν εἶνε φύσιν. (Zschokke.)

* Οἱ ἀκηδεῖς δὲν δύναται νὰ ταχθῶσι μετὰ τῶν ζώντων· εἶνε εἶδος τι νεκρῶν τοὺς ὁποῖους δὲν δυνάμεθα νὰ θάψωμεν. (William Temple.)

* Οἱ ἄνδρες, ὅταν δὲν ᾔνε πολὺ ἀνώτεροι τῶν γυναικῶν, εἶνε πολὺ κατώτεροι αὐτῶν. (Alphonse Karr.)

* Ἡ ἐργασία εἶνε προσευχή. (Ἀγ. Αὐγουστίνος.)

Εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα ἐν γένει τὸ ἥμισυ περίπου τῶν κατοίκων ἦσαν δούλοι, δηλαδὴ ἄνθρωποι ἐστετημένοι πικρῶς δικαίωματος καὶ πάσης εἰς τὰ κοινὰ μετοχής. Ἰππάρχον μάλιστα

χωραί τινες εἰς τὰς ὁποίας οἱ δοῦλοι ἦσαν πολυ-
λαπλάσιοι τῶν ἐλευθέρων, καθὼς λ.χ. ἐν τῇ κυ-
ρίῳ Ἀττικῇ, ὅπου ἐπὶ πεντακοσίων χιλιάδων
ψυχῶν, λέγεται ὅτι τετρακόσαιο χιλιάδες ἦσαν
δοῦλοι.¹

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

¹ Ἡ ἀργία τῆς Κυριακῆς.

Ὁ Κ. Eschenauer ἀνέγνωσεν ἐσχάτως ἐν τῇ
ἐν Παρίσις Ἀκαδημίᾳ τῶν ἠθικῶν καὶ πολιτι-
κῶν Ἐπιστημῶν ὑπόμνημα, ἐν ᾧ καταδεικνύει
τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ ἀργῶσιν οἱ ἄνθρωποι μίαν
ἡμέραν καθ' ἑβδομάδα, εὐχαριστεῖ δὲ τὴν Ἀ-
καδημίαν διότι αὕτη εὐηρεστήθη νὰ ἀναλάβῃ
ὑπὸ τὴν ἐαυτῆς προστασίαν τὴν περὶ τοῦτου
διάταξιν, ἣν ἀποκαλεῖ κοινωνικὸν καὶ ἠθικὸν νό-
μον, προκηρύξασα διαγώνισμα περὶ τοῦ ζητή-
ματος τῆς ἑβδομαδιαίας ἀργίας. Ἡ ἀνάγκη τῆς
ἀργίας ταύτης εἶνε καταφανὴς εἴτε εἰς τὴν βιο-
μηχανίαν, εἴτε εἰς τὰς ἐπιμόχθους ἐργασίας ἀ-
πίδει τις, εἴτε καὶ εἰς τὴν ἠθικὴν, οὕτως εἰπεῖν,
ὑγιεινὴν, ἥτις, ὥς καὶ ἡ τοῦ σώματος, χρῆζει ἀ-
ναπαύσεων περιοδικῶν καὶ στιγμῶν ἀφιερωμέ-
νων εἰς τὴν λατρείαν τῶν ὑψηλοτέρων συναισθη-
μάτων καὶ τῶν θρησκευτικῶν ἰδεῶν. Ὅριζον δὲ
κάλλιον τὴν γνώμην του καὶ προβαίνων ἔτι πε-
ραιτέρω, ὁ συγγραφεὺς τοῦ ὑπομνήματος πα-
ραδέχεται ὅτι τὸ ἑβδομαδιαῖον χρονικὸν τῆς ἐρ-
γασίας διάστημα ἀναλογεῖ ἐπακριβῶς πρὸς τὸν
μέσον ὅρον τῆς καθημερινῆς ἐργασίας, καὶ συμ-
περαίνεται ὅτι ἡ θρησκευτικὴ διάταξις εἶνε ὡς
πρὸς τοῦτο ἐν πλήρει συμφωνίᾳ πρὸς τοὺς φυ-
σιολογικοὺς καὶ κοινωνικοὺς νόμους.

Σχολικὰ ἔξοδα.

Εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς,
εἰς τοὺς διαμαρτυρομένους νομοὺς τῆς Ἑλβετίας
καὶ εἰς τὴν Δανιμαρκίαν τὰ σχολικὰ ἔξοδα ἀ-
ναλογοῦσι πρὸς 5 φράγκα δι' ἕκαστον κάτοικον.

Εἰς τὴν Γαλλίαν πρὸς φρ. 4,59 ἑκατοστά.

Εἰς τὴν Νορβηγίαν πρὸς 4,50.

Εἰς τὴν Σουηδίαν πρὸς 4,23.

Εἰς τὴν Ἰσπανίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα πρὸς 4
φράγκον.

Εἰς τὴν Ἰταλίαν πρὸς 0,55,

Εἰς τὴν Πορταγαλίαν πρὸς 0,32.

Καὶ οἱ ποντικοὶ τραγωδοῦν.

Ὁ ποντικὸς, ἂν καλῶς ἀνατραφῇ, ἡμπορεῖ νὰ
τραγωδήσῃ. Περὶ τοῦτου ἐπείσθημεν, γράφει πε-
ριηγητὴς τις, ἀφ' οὗ ἠκούσαμεν ἰδίως ὡς τοιοῦ-
τον ποντικὸν εἰς μικρὸν τι χωρίον ἐπὶ τῶν Ἀρδε-
χίων ὁρέων. Ὁ ποντικοῦψήφωνος οὗτος ἦτο ἐγ-
κεκλεισμένος εἰς μέγα κλωβίον καὶ ἀπέδιδεν

εἰδὸς τι συρίσματος ὅμοιον πρὸς τὸ σύρισμα πτη-
νῶν τινῶν.

Τὸ πρᾶγμα ἄλλως τε δὲν εἶνε νέον. Ὁ Ἑ-
λεύθερος Τύπος τῆς Βιέννης ἔχει δημοσιεύσει
πρὸ τινος περιεργωτάτην ἀφήγησιν ἀποβλέπου-
σαν εἰς τὸ αὐτὸ φαινόμενον· τὴν ἀφήγησιν ταύ-
την γράφει ὁ Κάρολος Θεόδωρος Λεῖβε, κα-
θηγητὴς τῆς Φυσικῆς ἱστορίας. Ὁ φυσιοδίφης
οὗτος εἶχεν ἐπίσης κλείσει εἰς κλωβίον ἕν ἐκ τῶν
περὶ ὧν ὁ λόγος κομφῶν τρωκτικῶν. Μετὰ τρεῖς
μῆνας ὁ ποντικὸς ἤρchiσε νὰ κεκλιθῇ χαριέστατα
καὶ σχεδὸν ὅμοια μὲ τὸν κορυδαλόν, τὴν ἀη-
δόνα καὶ τὸ κανάριον. Ἡ ἔντασις τῆς φωνῆς του
ἦτο δύο ὀγδόων. Τὸ παράδοξον τοῦτο φαινόμε-
νον τὸ ἀπέδιδεν ὁ καθηγητὴς Λεῖβε εἰς τὸν ἰ-
διάζοντα εἰς τινὰ τῶν ζώων τούτων σχηματι-
σμὸν τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων, τοῦτο δὲ
διότι καὶ αὕτη ἡ ἀναπνοὴ τοῦ ποντικοῦ τοῦ
ἦτο παρατεταμένον σύρισμα.

Ἀληθὲς κελάδημα τοῦ μικροῦ τούτου ποντι-
κοῦ ἡδύνατό τις ν' ἀκούσῃ ὁσάκις τὸ ζῶον κα-
τείχετο ὑπὸ συγκινήσεως οἰαζήποτε· εἴτε ἡδο-
νῆς, ὁσάκις λ.χ. τῷ ἔδιδον τροφήν, εἴτε φόβου,
ὁσάκις τῷ ἐδείκνυσεν γαλήν. Ὁ Κ. Λεῖβε ἐπεφυ-
λάσσετο νὰ ἐξετάσῃ τὴν αἰτίαν τοῦ φαινομένου
ἀνατέμνων τὸν ποντικὸν μετὰ τὸν θάνατόν του.
Ὁμολογεῖ ὅμως ὅτι πρὸς τοῦτο ἔπρεπε πολὺν
χρόνον νὰ περιμεῖνῃ διότι ὁ μικρὸς του ποντι-
κὸς, ἂν καὶ ἐστερημένος τῆς ἐλευθερίας του, ἦτο
ζωηρότατος καὶ εἶχε κάλλιστα κατὰ τὴν ὑ-
γίαν του.

Εἰς ἈΝΑΓΝΩΣΤΗΣ.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Τρόποι πρὸς εὐκολωτέραν λήψιν
φαρμάκων τινῶν.

Πρὸς λήψιν φαρμάκων τινῶν συχνῆς χρή-
σεως, ἀλλὰ δυσχερέστου γεύσεως, ἐπενοήθησαν
διάφοροι τρόποι. Οὕτω κατὰ τινὰς τὸ κίκινον
ἐλαιον (ρετσινόλαδον) λαμβάνεται εὐκολώτερον
ἀνάμικτον μετ' ὄξους βάτων, ἢ μέλανος καφέ.
ἄλλοι πλύνουσι πρότερον τὸ στόμα δι' ὀλίγου
ρομίου, λαμβάνουσι τὸ ρετσινόλαδον εὐθὺς, καὶ
πάλιν μετ' αὐτὸ πλύνουσι διὰ ρομίου τὸ στόμα.
ἄλλοι βρέχουσι πρότερον τὰ χεῖλη καὶ τὴν
γλῶσσαν δι' ὅπου λεμονίων, καὶ ἄλλοι ἄλλως.
Ἄριστος τρόπος εἶναι τοῦ μιγνύειν αὐτὸ μετ' ὀ-
λίγου θερμοῦ ἐκχύματος φιλύρας καὶ ὀλίγου
λεπτοτρίπτου σακχάρου· εὐθὺς δὲ μετὰ τὴν
κατάποσιν αὐτοῦ δις ἢ τρίς μασσῶν ὀλίγον ἄρ-
τον μαλακὸν καὶ ἀποπτύειν αὐτὸν εὐθὺς, ἔ-
πειτα δὲ ἀποπλύνειν διὰ καθαροῦ ἐκχύματος
φιλύρας, μετρίως ἐγλυκασμένου, ὅλον τὸ στόμα.
Ἡ κακὴ τοῦ ἐλαίου τοῦ ὀρίσκου (λάδι τῆς
μουρούνας) γεῦσις καλύπτεται εὐκόλως διὰ θερ-
μοῦ γάλακτος ἢ μαύρου καφέ.

¹ Ἰστ. τοῦ Ἑλλ. ἔθν. ὑπὸ Κ. Παπαδόπουλου.